

REŠITVE SO V SMOTRNEJŠEM SISTEMU IZOBRAŽEVANJA

(S 5. razširjene seje plenuma republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije 17. sept. 1965)

Na nedavni razširjeni seji plenuma republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije so nekateri člani tega organa obravnavali tudi problematiko šolstva in izobraževanja sploh; med njimi se je na teh vprašanjih zdržal zlasti predsednik komisije za kulturo in prosveto pri RSS tov. Slavko Bohaneč. Iz njegove razprave bomo navedli nekaj bistvenjših odstavkov.

Velike tako imenovane rezerve v našem šolstvu niso zgolj v izobraževalnih institucijah, materialne in pedagoške rezerve so tudi v samem izobraževalnem sistemu; te rezerve so morda milijardne. Reaktivirati te znatne rezerve v izobraževalnem sistemu pomeni organizirano, smotno in strokovno lotiti se razreševanja problemov izobraževalnega sistema, s čimer bomo samo prihranili sredstva, ki jih zdaj damo za izobraževanje.

Pričnimo z osnovno šolo. Leta 1960 ni končalo popolne osnovne šole 11.000 otrok, leta 1964 je to število naraslo na 12.000. Poleg tega imamo — in to je po mojem mnenju eden izmed težjih družbenih problemov — še vedno 696.000 ali 59 % prebivalcev, starih nad 15 let, ki nimajo popolne osnovne šole. S hitrimi akcijami bi sicer mogli odpraviti tudi ta neljubi problem, toda to bi bila samo formalna rešitev, če se hkrati ne lotimo raziskovanja vzrokov in iskanja stvarnih rešitev tega vprašanja v osnovni šoli. Najbrž ni le moje mnenje, da imamo prav na prvi stopnji izobraževanja, v osnovni šoli, izredno velike izobraževalne rezerve, ki pa jih ne reaktiviramo, na ta način pa osiromašujemo fundamentalno stopnjo, ne da bi pomislili, da tako osiromašujemo tudi drugo in tretjo stopnjo šolanja, ker zaradi nedostatkov prve

namata pravega izhodišča. Iz tega sledi vrsta posledic — ena izmed njih je tudi manjša samoupravna moč in sposobnost našega delovnega človeka.

Na drugi stopnji izobraževanja stvari tudi niso v redu. Naj omenim samo nekaj osnovnih ugotovitev: na tej stopnji zasledimo pravzaprav največ starega, kar je pustil državni administrativni sistem in je skoroda ostalo še vse tako, kot je bilo. Rekel bi celo,

da so nekatere šole in odnosi med šolami ostali skorajda taki, kot so bili v času cesarja Franca Jožefa: tu še vlada zakon dualizma, ko se v naprej določa usoda posameznika — ali bo fizični delavec ali gospod. Primerjajmo samo današnji položaj vajenca s statusom gimnazijca: izrazit dualizem, izrazita determinacija že takoj v osnovi in od tod potem posledice v formiranju posameznika in naših kadrov sploh. No,

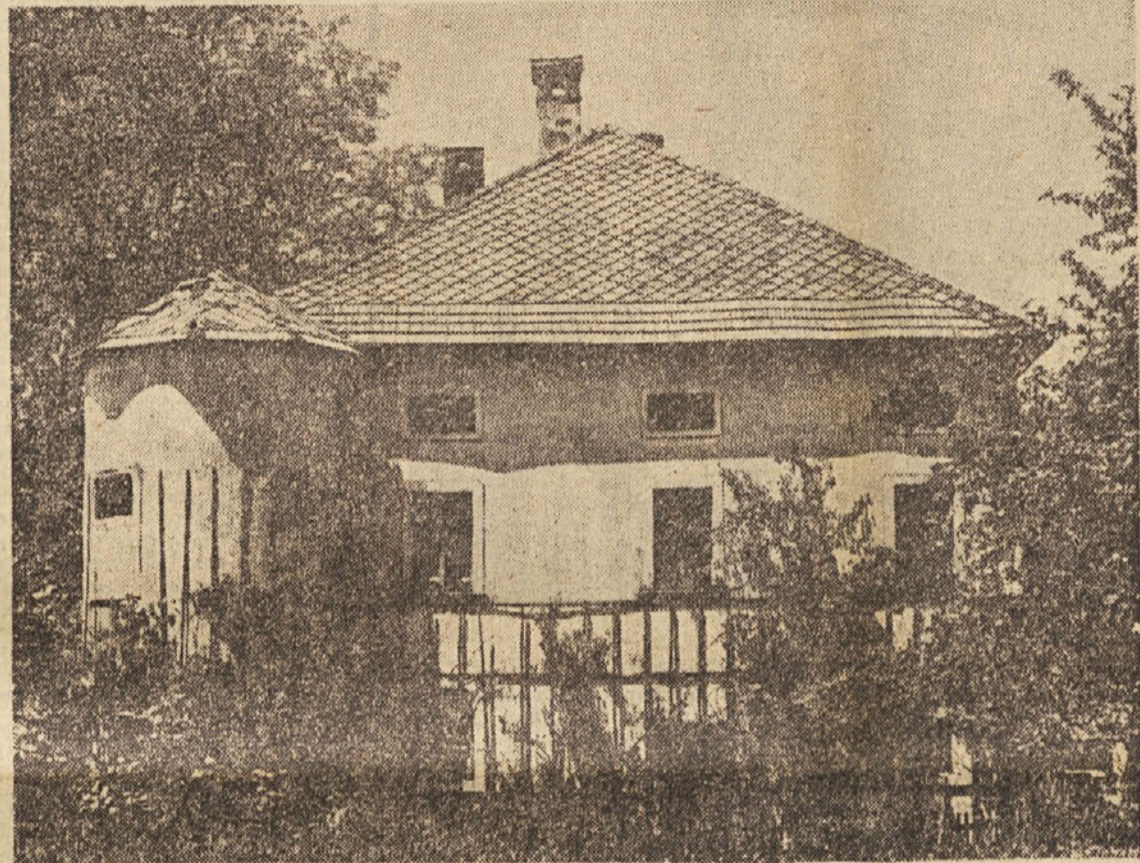
ka prideta dva s srednjo izobrazbo, medtem ko je to zahodnoevropsko povprečje 1:4! Če bi se tako nadaljevalo, kot zdaj, bi bilo po podatkih zveznega zavoda za gospodarsko planiranje l. 1975 to razmerje pri nas že 1:1,7. Pri tem pa bi imeli 130.000 visoko izobraženih kadrov preveč in 120.000 srednje izobraženih premalo.

Defekte na tretji stopnji izobraževanja vidimo iz sledečih podatkov: študij na fakulteti traja

liko let študiral na družbene stroške, naposled znajde v položaju, da ni sposoben za konkretno delo na določenem delovnem mestu in torej ne gre samo za izgubo, ki jo ima družba, temveč tudi za človeka; zato se ne smemo čuditi, da imamo ljudi brez določenega poklica in da so delovna mesta v državni upravi in podobnih službah zasedena s tovrstnimi kadri! (Da ne dodam pobožnih želja, naj bi dobil še Maribor veliko univerzo, kot jo ima Ljubljana, ali pa dejstvo, da imamo na naši univerzi katedre, na katerih ni nobenega novega vpisa: na sociologiji ni letos nobenega vpisa, čeprav nam je ta profil zelo potreben; na drugi strani pa imamo cel štab ljudi, ki bi lahko predavali predmet, pa imajo po enega študenta.)

Skratka, zdi se, da ta naš izobraževalni sistem spominja na eksplozijo, ki nima za sabo nobenih posebnih učinkov. Menim, da bi morali izobraževalni sistem graditi v obliki piramide s čvrsto osnovo — krepko osnovno šolo — skozi njo pošiljati naprej tisto, kar je resnično sposobno, in to piramido potem graditi do vrha, pri čemer se ne bi smeli izgubiti noben kamenček v njeni sestavi. Predvsem bi bila tu na mestu (čeprav se nekateri tega branijo) selektivnost — pustiti naprej, kar je res sposobno, hkrati pa vpeti v naši pedagoški praksi element: usmerjevalnost.

Reči moramo, da se zlasti v Sloveniji teh vprašanj slabo lotevamo, kolikor pa se jih, se jih lotevamo, kot da bi gasil požar. Mi moramo vendar — in to je izredno pomembno — postaviti tak sistem izobraževanja, da bo ravnotežje med tistimi, ki kadre potrebujejo, in tistimi, ki jih dajejo. Odpraviti naenkrat vsa ta nesorazmerja seveda ni mogoče. Razvojno pa je mogoče uresničiti težnjo o integraciji in čedalje bolj uveljavljati načela deatizacije. Čimprej moramo urediti status vajenca, kajti kot problem ga še nismo rešili. In kako bomo zastavili drugostopenjsko šolstvo letos? Ni v redu, čeprav je morda potrebno, da se spet lotimo sistema financiranja prej kot zakona o vzgoji in izobraževanju saj je financiranje pri tem vendar samo sredstvo! To poudarjam tudi zato, ker so določeni koncepti, ki se nanašajo na zakon o šolstvu, popolnoma neznan.

Se ena možnost za šolske izlete: gradič Praproče pri Grosupljem — rojstna hiša Louisa Adamiča — spominski muzej tega našega velikega rojaka!

potem pa še vroča želja, naj druga stopnja absorbira vse, ne glede na to, kdo je sposoben in kdo ni; da je druga stopnja nekaka pripravilnica, skozi katero je treba iti, hitro iti, da skozi in na tretjo stopnjo, na fakulteto! Praktični rezultati take neurejenosti in nesmotnosti (po podatkih iz l. 1960) se pokažejo v temle razmerju: na enega visoko izobraženega člove-

povprečno šest in pol leta. Če hočemo dobiti strokovnjaka z dveletnim postdiplomskim študijem, traja 21 let, da pridemo do človeka, ki bo v svoji praksi začel vračati družbi, kar je 21 let prejemal od nje. Vrh tega se polovica vpisanih prvi dve leti izgubi na fakulteti (1961/62 je bil osip 49,8 %, lani pa 52,2 %). Praktično to pomeni, da se človek, ki je to-

Kje smo ostali?

Gledano takole na splošno, je nastala v naših šolah po ukrepih gospodarske reforme kaj čudna situacija. Lahko bi rekli, da se je vse tisto, za kar smo se vsa ta zadnja leta prizadevali in se borili z namenom, da bi izboljšali delo v šolah — da se je vse to naenkrat obrnilo na glavo, da od vsega tega ni nič ostalo. Kje smo zdaj npr. s tako nehementno začetim delom na programiranju šolskega dela? Kje z uvajanjem novih služb, kot so socialni delavec, šolski psiholog, pedagog? Kje z zmanjševanjem števila učencev v oddelkih, s čimer bi pedagoško delo, z njimi postalo bolj individualno, bolj efektivno, bolj sodobno? In kje naposled je ostala naša skrb za strokovno izpolnjevanje pedagoškega kadra, ki naj bi bilo čimbolj sistematično in poglobljeno; pa za sodobno opremo šol z učili, z laboratoriji, s knjižnicami, delavniciami...?

Zdi se, da smo začeli v vsem tem iskati »notranje rezerve«. Komaj začete akcije so se naenkrat zadržale odveč, sredstva zamje nepotreben izdatek in ves trud zaman. Ali res?

Kaj bomo dosegli s tem, ko smo začeli obremenjevati ravnatelje šol z učno obveznostjo? Bo tako ravnatelj še »pedagoški vodja« šole? Ali pa naše šole ne potrebujejo pedagoškega vodstva in bo šlo vse kar samo po sebi?

In večanje števila učencev v razredih — seveda, s tem lahko dosežemo neki prihranek pri izdatkih šol za učne kadre ipd. Kaj pa pouk? V razredih, ki imajo po 40, 50 učencev? Kakšen učni proces je to?

Pa šolske službe — psiholog, socialni delavec? Socialnih problemov v družinah ne kaže, da bi bilo vedno manj, otrok, ki trpijo zaradi tega posledice, tudi ne — kako da se nam je svojčas zadelo vendarle potrebno in koristno, da je na šoli nekdo, ki se ukvarja samo s temi vprašanji in pomaga mladim ljudem v življenju s čim-manj mukami in nepotrebnimi

ovinki? Mar samo zato, ker so te službe nekje v svetu moderne?

Ne in ne! Edina rezerva, ki se lahko najde v naših šolah in ki zasluži ta naziv (malenkosti pustimo ob strani) je učni uspeh, je povečanje števila tistih učencev, ki uspešno zaključijo obvezno (in tudi nadaljnjo — strokovno) šolanje. Tu so skrite rezerve. Toda dosegli jih bomo ravno z ukrepi, ki smo jih vsa ta leta zastavili: s programiranim delom, z uvajanjem in razvijanjem šolskih služb, z razbremenitvijo pedagoškega (in vodstvenega) kadra, sistematičnim strokovnim izpolnjevanjem učiteljev, z modernizacijo pouka ipd. Samo na ta način bomo dosegli v vzgoji lepše uspehe. S temi rečmi smo pa krepko začeli zadnja leta. In zlasti sindikatom gre za zasluga za to! Toda naj se zdaj vse to podre? Naj vsa prizadevanja (med njimi ne na zadnjem mestu tudi za primerno nagrajevanje kvalitete dela v prosveti!) bodo zaman? Naj naenkrat vse to izpade kot smešna prizadevanja nekkih zaletavih ljudi, ki ne vedo, kaj hočejo?

Ne. Smisel gospodarske reforme se ne sme tako znakaziti. Pojavi, kot smo jim priče v teh dneh, naj bodo le prehodni. Znova moramo najti v vsem tem našem današnjem — dostikrat brezglavem — zaletavanju pravi smisel naših prizadevanj zadnjeg časa in uskladiti naše delo z namenom reformnih gibanj v gospodarstvu: več in boljše kot doslej, kar bo dalo samo lepše pogoje življenja nas vseh!

(Tako in podobno je tekel pogovor na seji predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije 30. septembra letos in v istem smislu bo obravnaval tudi prihodnji plenar republiškega odbora problematiko družbenih služb v luči gospodarske reforme, le da jo bo zajel širše — mi smo se v tem zapisu omejili le na šolstvo.) D. H.

Slovenščina v šoli po pismu SZDL

Pismo o jeziku, ki ga je SZDL Slovenije poslala svojim organizacijam, ni zadolžilo z večjo skrbjo za jezik le družbene organizacije, društva, tisk in radio, organe oblasti in upravljanja, ampak je v enaki ali še večji meri postavilo to nalogo pred naše šole. Ob pričetku šolskega leta smo prejeli tudi opozorilo republiških organov za šolstvo in sedaj je čas, da še bolj dosledno delamo za uresničenje teh priporočil.

Ce smo v zadnjih letih le preveč prepuščali skrb za jezik učiteljem slovenščine, nas je morda ravno pismo opozorilo, da ne moremo učenca jezikovno vzgajati samo pri pouku slovenščine, temveč da je to naloga vsakega učitelja in vzgojitelja. Vedno smo zahtevali, da moramo v šoli lepo in pravilno govoriti, res pa je, da smo to nalogo mnogokrat zane-marili. Kar prevečkrat se je zgodilo, da smo tudi pri pouku dali prednost pogovornemu jeziku pred zborni izreko, pa čeprav smo želeli s tem poudariti življenjsko bližino in ustvariti neposrednejši stik.

Skupna odgovornost učiteljskega zbora za jezikovni napredek učenca zahteva večje sodelovanje vsakega posameznika. Zato moramo pri vseh predmetih zavestno utrjevati in poglobljati tudi znanje materinščine. Tako se ne bomo zadovoljili le z vsebinsko točnim odgovorom, ampak bomo zahtevali, da je tudi jezikovno pravilen. Če bomo vseh v roke učencev zvezek in pogledali, kako uporabljajo svoje pravopisno znanje, bomo že s tem povečali njegovo skrb za obliko, pisavo in jezik. Učenci bodo spoznali, da lepo jezikovno izražanje ni samo stvar slovenskih ur

in tako se ne bo moglo več pripetiti, da bi spraševali učitelja, če bo upošteval pri ocenjevanju kontrolne naloge tudi jezik.

Morda je bolj aktivno sodelovanje vseh učiteljev pri jezikovni vzgoji zanje dodatna obremenitev. To pa bo prav gotovo za tiste posameznike, ki se bodo morali zaradi tega sami bolj poglobiti v jezik in osvežiti svoje znanje. Največkrat pa gre le za malo več dobre volje in nekoliko več pozornosti do materinega jezika.

Prav bi bilo, če bi ob konferencah, sestankih in ob drugih prilikah spregovorili na šoli tudi besedo o jeziku. Morda bi bili zanimivi hospitacijski nastopi pri različnih predmetih, kjer pa bi se osredotočili še posebno na jezikovno izražanje. Pravilno sestavljeno, nevsiljivo in zanimivo obravnavanje jezikovne problematike, povezano z delom in življenjem na šoli, bi gotovo naletelo na razumevanje v vsakem učiteljskem kolektivu. Pa tudi če bi na sestankih strokovnih aktivov posvetili večih drobec časa jeziku, bi ne bilo odveč. Intenzivno si prizadevamo, da bi razširili

svoje strokovno znanje, ki naj bi napredovalo vzporedno z razvojem znanosti, zelo malo pa smo storili, da bi obogatili sposobnosti svojega ustelega in pismenega izražanja. Spomnimo se le, da smo največkrat prepustili obravnavanje novega pravopisa povsem le osebnim zavzetosti posameznikov, ne da bi delo kakor koli organizirali. Danes pa nam je neprijetno, ko ugotavljamo, da nekateri ne upoštevajo pri pouku niti priznanih in splošno sprejetih pravil.

Posebno odgovornost za jezikovno znanje učencev in za njihov odnos do materinščine pa nosijo slej ko prej učitelji slovenskega jezika. Zato upravičeno pričakujemo, da bodo povečali svoje napore, razvijali sodobne metode, vnašali v učnovzgojno delo vedno več osebne prizadetosti in tako razvijali pri učencih še v večji meri tudi ljubezen in spoštovanje do materinega jezika. Ko se bomo skupno poglobljali v problematiko jezikovnega pouka, bodo morda proučila svoja stališča tudi tista šolska vodstva, ki (Nadaljevanje na 5. strani)

20 let gimnazije v Ravnah na Koroškem

V nedeljo, 26. septembra, so v Ravnah na Koroškem praznovali 20-letnico delovanja gimnazije. Slovesnosti so se udeležili številni družbenopolitični delavci in gostje. V kulturnem delu programa so sodelovali dijaki gimnazije z zborni recitacijo in koroški akademski oktet. V drugem nadstropju gimnazije pa so nato odprli razstavo o razvoju in delu šole.

V popoldanskem času proslave je bilo v Domu železarjev srečanje povojnih maturantov ravenske gimnazije. Prisotne goste je pozdravil ravnatelj gimnazije Tone Golčer. Med drugim je dejal, da je na tej šoli doslej maturiralo 800 dijakov, ki so z nadaljnjim študijem dosegli visoko izobrazbo. 68 bivših ravenskih maturantov je doseglo naziv diplomiranih inženirjev, 31 jih je profesorjev, 11 zdravnikov, 12 veterinarjev, 10 ekonomistov itd. Gimnazija je v svojem dvajsetletnem razvoju opravila veliko delo pri izobraževanju mladih ljudi iz štirih koroških občin. Več kot polovica mladih ljudi prihaja na gimnazijo iz Raven na Koroškem, nekaj manj iz občin Slovenj Gradec, Dravograd in Radlje ob Dravi. Razveseljiv je sestav dijakov po socialnem poreklu: kar 52 % maturantov je delavskega porekla, 29 odstotkov prihaja iz uslužbenških družin, 13 % pa jih je kmečkega porekla.

V počastitev 20-letnice gimnazije so v Ravnah izdali zajeten zbornik z naslovom: MED PEKO IN POHORJEM. Naj naštejemo samo nekaj obravnavanih tem v tem zborniku: energetski viri, zgodovina rudarstva in železarstva na Koroškem, problemi urbanizacije v koroškem kotu, razvoj šolstva v Mežiški dolini, skupni delovni običaji kot etnografski del zbornika, kronika bolnišnic, študija o delavskem gibanju itd. Posebno pozornost zasluži zbrana koroška bibliografija, ki obsega vse dostopne informacije iz tega konca Slovenije.

V svojem 20-letnem delovanju pa ravenska gimnazija ni vzgojila samo vrsto izobražencev, pač pa je tudi temeljito preobrazila mentalno podobo koroške regije in tako utemeljila napis na spominski plošči graditeljev gimnazijskega poslopja, ki pravi: To gimnazijo je zgradilo delovno ljudstvo, da bo svetilnik kulture slovenski Koroški.

Še ena možnost za šolske ekskurzije

Poseben odbor pri Društvu slovenskih književnikov je 7. julija letos odprl v rojstni hiši Louisa Adamiča, v gradiču Praproče pri Grosupljem, spominski muzej tega velikega našega rojaka. Muzejski prostori obsegajo desni stolp in del prevega nadstropja, kjer je zdaj urejena prva soba. Tu so razstavljene pomembne listine in fotografije iz razgibane Adamičevega življenja in njegovega vsestranskega delovanja, kakor tudi njegovi rokopisi in knjige v originalu, angleščini in slovenskem prevodu. Razstavljena sta tudi njegov portret, delo akademskega slikarja Božidarja Jaka, in njegov doprni kip, delo akademskega kiparja Zdenka Kalina. Nadalje je na ogled nekaj predmetov osebne rabe velikega pisatelja.

Tako se številnim kulturnim ustanovam na klasičnih dolenskih tleh pridružuje še ena, ki naj bi jo poznala naša mladina. Ob obisku rojstne hiše našega najpomembnejšega izseljenca pa bo lahko slavist ali zgodovinar svojim dijakom povedal kaj več tudi o tisti petini našega naroda, ki je iz ekonomskih razlogov v zadnjih sto letih odšla na vse strani sveta, predvsem pa v Združene države Severne Amerike. Gradič leži dva kilometra od železniške postaje Grosuplje, in sicer nekaj sto metrov od stare ceste, ki pelje iz Grosuplje v Višnjo goro. Ogled muzeja, ki je stalno odprto, je kaj lahko povežati z obiskom drugih dolenskih kulturnih ustanov in znamenitosti.

Ste že poravnali naročnino za
Prosvetnega delavca?

Posvetovanje gimnazijskih ravnateljev Srbije o estetski vzgoji

Sredi septembra so se zbrali direktorji srbskih gimnazij in so razpravljali o estetski vzgoji, o racionalizaciji šolskega pouka in učenja in o predlogih novega zakona o gimnazijah. Najbolj so poudarili pomen estetske vzgoje, zato objavljamo nekaj njihovih misli in ugotovitev.

Estetska vzgoja ima dolgo razvojno pot, so ugotovili. Že v stari Ateni so v šolah gojili poezijo, retoriko, glasbo, petje, risanje in lepoto, a tudi telesna vzgoja je imela nalogo, da razvija lepoto telesa in skladnost gibov. Čeprav tudi fevdalna družba ni zanemarjala estetske vzgoje, je vendarle opaziti, da se je tu narušilo skladje antične vzgoje, ki je upoštevala razvoj razumskih, estetskih in telesnih sposobnosti mladih ljudi in poudarjala predvsem razvijanje umskih sposobnosti. To enostranost vzgoje je odpravljala meščanska družba, toda posledice neskladja so ostale še do današnjih dni. Meščanstvo je predvsem gojilo književnost in glasbo. Ob koncu osemnajstega stoletja pa je nastalo gibanje za kompleksno umetniško vzgojo, ki pa je ostalo brez večjih rezultatov. Sele pedagogi našega stoletja pojmujejo estetsko vzgojo kot potrebno za razvoj kompletne osebnosti, ki omogoča razvijanje emocij, domišljije in ustvarjalnosti. Hkrati pa estetska vzgoja razvija inteligenco, humanizira posameznika in ustvarja pogoje za hitrejši vsestranski družbeni razvoj.

Raven estetske vzgoje je odvisna od stopnje družbenega razvoja, psihologije in estetike kot znanosti. Tako se v sodobni pedagogiki estetska vzgoja definira kot proces razvoja opazovanja, razumevanja, ocenjevanja in doživljanja lepega v naravi in umetnosti, kot tudi razvijanja sposobnosti aktivnega vnašanja lepega v življenje. Tako se preko umetnosti pogloblja in razširja spoznavanje objektivnega sveta, razgledovanje novih dimenzij stvarnosti, vplivanje na to stvarnost. Človek se po tej poti vedno bolj zaveda lastnih sil in se v njem krepi spoznanje, da lahko z lastnimi silami vpliva na stvarnost. Širina estetske vzgoje pa s tem še ni označena. Segajo na idejno in etično področje: razvija pozitivni odnos do ustvarjalnega dela, oblikuje visoke družbene ideale, moralnost, krepi voljo, s sredstvi emocij približuje nacionalne in internacionalne kulturne vrednote, vzbuja radost do življenjskih naporov, oblikuje okus itd.

Na posvetovanju so poleg načelnih izhodišč estetske vzgoje

oživilo tudi metode estetske vzgoje. Kot osnovni princip te vzgoje so postavili princip interesa. Interesni so osnovni pogoj za pravilno in uspešno delo na tem področju. Interes pa se ne javlja sam po sebi, ampak nastaja z vzpodbujanjem, v vzgojnem vplivu. Zaradi tega mora biti osnova estetski vzgoji prebujanje interesa. Interes pa se mora širiti in poglobljati na vsa področja in na vse vrste estetske kulture. Osnova estetskemu dojemanju in doživljanju je opazovanje estetskih svojstev v naravi, življenju in umetnosti. Te neposrednosti ne morejo zamenjati nikakršna pojasnjevanja ali razgovorov. Iz tega pa izvira načelo, da je nujna konkretnost. Vsaka zvrst umetnosti ima svoja izrazna sredstva (besede, zvoke, tone, barve itd.) in ta izrazna sredstva morajo biti konkretizirana, so ugotovili.

Učenci posebne šole v Gornji Radgoni

Poleg poudarjenega metodološkega principa interesa so poudarili še princip aktivnosti. Edino z aktivnostjo je mogoče priti do pravega pojmovanja lepote in umetnosti, do razvoja estetskih ustvarjalnih sil, do oblikovanja osebnosti, ki bo stremela za lepoto, znala ustvarjati lepo in z njo prežeti vse svoje življenje in delo. Prav tako pa je potrebno spoštovati še ostale principe estetske vzgoje: postopnosti, sistematičnosti, mnogoličnosti, individualne odnos do učencev in individualne stopnje učenčevega razvoja.

Premalo so obiskovali koncerte, a tudi glasbeniki so premalo prihajali na šole. Zaskrbljujoče je nizko število zborov in orkestrorov na gimnazijah. Predavatelji za estetsko vzgojo nimajo v mnogih primerih visoke strokovne izobrazbe. Učbenikov ni. Bolje je s književno vzgojo, čeprav niso zadovoljni. Ankete ugotovljajo, da dijaki premalo beró, a tudi ni dovoljne materialne osnove na šolah. Od 35 gimnazij ima zadovoljiv knjižni fond 9, čitalnice imajo štiri gimnazije, a povsod drugod stanje ne zadošča osnovnim potrebam. Skromni pogoji dela tudi ne morejo razviti svobodnih oblik kulturnega dela.

Da pa ne bi bila podoba estetske vzgoje prikazana zgolj s temne strani, so na posvetovanju podrobneje prikazali metode in obseg estetske vzgoje na prvi zemunski gimnaziji, kjer so dosegli naravnost presenetljive uspehe. Ker metode, predvsem pa obseg dela te gimnazije, preraščajo običajne okvire, navajamo nekaj podatkov:

Z načrtno glasbeno vzgojo so pričeli 1956. leta. Po uvodnih predavanjih o glasbi, kjer so si prizadevali, da z ilustrativno glasbo poredijo interes otrok za glasbeno govorico, so priredili na šoli koncert z uglednimi gosti in no koncertu razgovor. Nato so vodili manjše skupine dijakov (od 50 do 100) v opero in k drugim glasbenim prireditvam. Zanimanje so razvijali v dveh smereh: v organizaciji in agitaciji za abonmaje in v muziciranju na šoli sami. V šolskem letu 1961/62 so imeli 300 rednih abonmajskega obiskovalcev. V šolskem letu 1964/65 pa se je za osem koncertov odločilo 750 učencev te šole. Hkrati pa se je večalo število glasbenih prireditvev na šoli. Ugledni glasbeniki so o svojih vtisih o tej mladini zapisali neverjetno pohvalne ocene. Za primer: »Najlepše se zahvaljujem za čudovito razpoloženje, pozornost in koncentracijo, s katero so prijatelji glasbe na zemunski gimnaziji spremljali naš koncert. Ob prvi priložnosti na svidenju!« (Miroslav Cangalović). Tudi starši so se oglasili: »Otroci so v večini primerov prepričani sami sebi, trajajo svoj prosti čas s poceni zabavo, ostajajo na ulicah ipd. Vi ste jim odkrili glasbo, vi ste jim odkrili nov svet in mladost...« Navajamo citat iz mnogih pisem.

Na zemunski gimnaziji pojmujejo estetsko vzgojo kompleksno, zato so poskrbeli tudi za povečano in sistematično zanimanje dijakov za gledališko umetnost. Pričeli so z recitacijskimi krožki. Povabili so slušatelje igralske akademije. Ti so opremili svoje recitacije ali odlomke iz znanih gledaliških del z glasbo. Iz leta v

leto so večali število dramskih fragmentov, vabili pa tudi najuglednejše igrance. Monologi iz Ane Frank in Romea in Julije so poželi precejšen uspeh. Nato so organizirano pričeli z obiski dramskih hiš. Odhajajo skupinsko od 100 do 600 dijakov. Po predstavi se okoli 30 dijakov pripravijo na razgovor z gledališkimi delavci. Tako je naraslo skupno zanimanje za razvoj gledališke umetnosti, da sedaj sme do 50 dijakov na generalke. In izjave gledaliških umetnikov so številne, za primer samo kratke vzklik Marije Crnobori: »Hvala, da ste nas poklicali in hvala, da ste nas tako potrpežljivo poslušali!«

Podobne uspehe dosegajo pri likovni vzgoji. V šoli imajo svoje panoje, kjer so stalne razstave. Slike opremljajo s komentarji in izjavami umetnikov o delih ipd. Razstavo obiskujejo organizirano.

Vodi razrednik. Organizirano pa vodijo dijake v muzeje, galerije, k likovnim prireditvam. Posvetovanje je pokazalo, da se estetska vzgoja na srbskih gimnazijah šele začela, a ugotovili so, da bodo odslej hitreje napredovali, ker sa venomer krepi zavest družbe in prosvetnih delavcev, da je estetska vzgoja nepogrešljiva prvina vzgojno izobraževalnega dela.

Gornja Radgona: Tudi ti otroci bodo znali živeti

Posebna šola v Gornji Radgoni obstaja 9 let. Z novim šolskim letom, ko se bliža desetletnica svojega delovanja, je dobila šola še osmi razred in s tem postala popolna osemletka. Ob tej priložnosti nam je ravnateljica zavoda Marija Muhič med drugim povedala:

»V naši posebni šoli vsa ta leta uspešno napredujejo otroci, ki v osnovni šoli zaradi omejenih duševnih zmognosti ne bi mogli izdelovati, medtem ko jim posebna šola to omogoča zaradi prilagojenega učnega programa, zlasti pa še zaradi individualnega učiteljevega postopka, počasnega tempa posredovani učne snovi in občutka enakopravnosti med vrstniki. Po končani osemletki si privojsijo na ta način najosnovnejše znanje iz materinega jezika, računstva itn.

Posebej velja še omeniti, da se ti učenci predvsem ročno usposobijo ter socialno prilagodijo toliko, da se bodo znali vključiti kot koristni člani družbe v za njih primeren delovni proces. To svojo ročno spretnost izpričujejo ti učenci ob vsakoletni razstavi ob koncu šolskega leta. Letos je bila taka razstava ob priliki mladinskega festivala bratstva in enotnosti. Ogledalo si jo je zlasti mnogo udeležencev festivala ter se o njej zelo pohvalno izrazilo.

Na vprašanje, kako družba sprejema te otroke, nam je tovarišica odgovorila:

»Družba bo izpolnila obveznost do teh otrok šele takrat, ko jih bo po končanem šolanju primerno zaposlila. Sele potem bodo sredstva, izdana za njihovo vzgojo in izobraževanje, bogato obrestno naložena. Kot enakopravni člani socialističnega družbenega življenja bodo ti otroci pri uspešnem delu zaslužili zase in sčasoma povrnili družbi, kar je dala za njihovo šolanje. Žal pa moram ob tej priliki povedati, da nekatere naše delovne organizacije ne delajo prav, ko te otroke pri zaposlitvi zapostavljajo, oziroma jih sploh odklanjajo. S tem družbi ne napravijo usluge, ampak ji več škodijo, kakor koristijo.«

Dvojni jubilej zaslužnega prosvetnega delavca

Ni dvoma, da je ena najmarkantnejših osebnosti v vrsti prosvetnih delavcev ne samo ožje Srbije, ampak Jugoslavije sploh Miloš B. Janković, ki je v letošnjem poletju slavil svoj dvojni jubilej: 80-letnico rojstva in 60-letnico svoje pedagoške dejavnosti. Ob tej priliki so mu beograjski prosvetni in javni delavci (Pedagoško društvo SRS in Sindikat delavcev družbenih služb SRS skupno s Pedagoškim muzejem in učiteljsko šolo v Beogradu) priredili svečano akademijo in ne bi bilo prav, da gre jubilej tega zaslužnega prosvetnega delavca nemo mimo prosvetnih delavcev Slovenije.

Kdor koli se je pri nas pred vojno zanimal za progresivno pedagoško misel, ni mogel mimo pedagoške dejavnosti Miloša Jankovića; po vojni je pa zopet kot predsednik Pedagoškega društva Jugoslavije in kot glavni urednik pedagoške revije Savremena škola stopil v center našega povojnega pedagoškega dogajanja in snovanja. Izredno aktiven, prodoren in vedno budno na straži za čistost ideje marksizma-leninizma v pedagoški teoriji in praksi, tak je bil Miloš Janković v mladosti in tak je ostal vse do današnjih dni.

Ko so ga pred 60. leti kot dijaka jagodinskega učiteljskega izključile tedanje reakcionarne srbske oblasti »na svadga iz svih učiteljskih škola u Srbiji« in to zaradi tega, ker »nije samo prost sledbenik Marksove teorije, već je neodoljiv in opasan agitator«, je prav tako neustraheno in dosledno branil svoje progresivne poglede na družbeno-politično in pedagoško dogajanje, kot je pozneje branil socialistično misel. Komaj leto za tem, ko je kot privatist končal učiteljsko maturo, sprožil v Radničkim novinama iniciativo za organizacijo Kluba učiteljev socialdemokratov Srbije (1907. leta), ki naj bi širil ideje socialistične pedagogike med prosvetnimi delavci in preko njih razredno borbenost med srbskim delovnim ljudstvom. Žal pa je prva svetovna vojna preprečila nadaljnje delo te organizacije in prav tako prvo mednarodno konferenco učiteljev socialistov, ki naj bi se vršila na iniciativo tega kluba na Dunaju. (Glej več o tem v »Nastava i vaspitanje«, br. 5-6/1965, Beograd.)

Verjetno se ni nihče od teh progresivno usmerjenih prosvetnih delavcev bolj zavedal tiskane besede kot Miloš Janković. Zato je že leta 1908 kot eden najmlajših učiteljev zakotne srbske vasi organiziral založniško pedagoško podjetje »Budućnost«, ki je do zloma stare Jugoslavije v 82 zvezkih in 200.000 izvodih obravnavala aktualna socialno-pedagoška vprašanja tedaj najbolj poznanih naprednih pedagoških delavcev od Rühleja, Seidela, Spencerja preko ruskih revolucionarnih demokratov do najbolj poznanih sovjetskih pedagogov. Miloš Janković pa ni bil samo ves čas urednik te biblioteke, ampak istočasno izdajatelj in ploden pisatelj ter prevajalec. Prav njegovi iznajdljivosti in prodornosti se je treba zahvaliti, da je mogla prodirati napredna pedagoška in stanovska beseda mimo cenzure in policijske kontrole med prosvetne delavce v stari Srbiji in predvojni Jugoslaviji.

Tik pred izbruhom vojne je Janković pripravil izdajo publikacij Pedagoškega tiska, ki ga je izdajal Učiteljski pokret v Sloveniji. Ko sva se pogovarjala s tov. Milošem o vsem tem takoj po vojni, tedaj se je vrnil iz Mauthausena, kjer je za las manjkalo, da ni končal v enem izmed krematorijev tega zloglasnega nacističnega morišča, je s svojim tipljenim zamahom roke hotel potrditi in pribiti misel: »... da, bila su to teška ali i lepa vremena; i lepa vremena, jer smo u borbi pobedjivali...« Janković pa je bil celo življenje v neprestani borbi.

Kdo izmed naših delegatov strokovne organizacije Jugoslovanskega učiteljskega združenja se ne spominja skromne, vendar pa markantne figure M. Jankovića, kako ta uporni bореc vehementno brani na letnih skupščinah linijo »stanovske enotnosti« tedaj, ko je bilo to potrebno in ko je to narekovala splošna politična situacija? Najtesneje povezan z vsemi progresivnimi gibanji v vrstah prosvetnih delavcev je pozorno sledil tudi delu in življenju Učiteljskega pokreta v Sloveniji, se živo zanimal za probleme, s katerimi se je srečeval pokret, predvsem pa za mlade učitelje, za njihovo politično in pedagoško usmerjenost. Rogaška slatina in Logarska dolina sta bili njegovi priljubljeni poletni letovišči in vedno je ob teh prilikah iskal kontakte s slovenskimi prosvetnimi delavci.

Ko sem mu pred leti postavil vprašanje, od kod je črpal te svoje sile, tolikšen optimizem in voljo do prosvetljenja, kljub vsem zaprekam, težavam in udarcem, mi je spontano odgovoril: »Ideje marksizma-leninizma so tista sila, ki prevzame človeka; delajo ga aktivnega in nenčno budnega; odpirajo ti perspektive in obračajo pogled v bodočnost...« To učenje je tov. Janković vsrkaval že v rani mladosti, se oblikoval in raste ob delih prvih socialistov v Srbiji, kot so Svetozar Marković, Vasa Pelagić itd. Temu učenju je ostal zvest mimo vseh odtokov reformizma in revizionizma vse do današnjih dni.

Samo tako je mogoče razumeti, da je bilo njegovo stanovanje v Beogradu pred drugo svetovno vojno mesto srečanj in sestankov ne samo mladih učiteljev-komunistov, ampak prav tako vodilnih borcev KPJ; da je bila v pisarni biblioteke »Budućnost« blagajna Rdeče pomoči; da so se tu sestajali učitelji-narodni heroji Zarko Zrenjanin, Veljko Dugošević itd.

Kljub svojim 60. letom starosti in kljub posledicam fašističnih taborišč Banjica in Mauthausen je tov. Janković po vojni zastavil v novih pogojih dela vse svoje sile, znanje in izkušnje pedagoškemu tvornemu delu. Ni se še dobro oddahnil od prestatih tegob za časa vojne, že je bil glavni iniciator za organiziranje Pedagoškega društva Jugoslavije in celih 12 let predsednik tega društva. Ko ura točen in ekspeditiven je vodil delo; nikdar ni zamudil niti ene seje, vsaj ne, dokler sem bil član redakcije, in na seje je prihajal vedno pripravljen. V letu 1946 je bil glavni organizator vodilne pedagoške revije v Jugoslaviji »Savremena škola« in celih 16 let glavni in odgovorni urednik te revije; nič manj pa ni bil aktiven in predan delu v povojnem sindikatu prosvetnih delavcev.

In kakor je v tridesetih, štiridesetih letih hotel poln mladostnega zanosa, optimizma in prizadevnosti po kaliderniranih beograjskih ulicah z rokopisi v tiskarno, tako ga srečujes danes, kako z istim zanosom in prizadevnostjo hiti do svojega doma po Bulevaru revolucije v biblioteko ali arhiv, zakaj tov. Miloš še vedno neumorno snuje in za svoje snovanje išče dokumente in dejstva. Da, dejstva, zakaj kot dosleden marksist hoče biti temeljit. Ko mi je pred nekaj leti s posvetilom poslal zajetno in vsestransko doku-

mentirano knjigo »Učiteljski portreti«, sem domel to njegovo strastno iskanje dejstev. S pomočjo teh in metode dialektičnega materializma z besedo potretira vidnejše pedagoške osebnosti iz pretekle in polpretekline dobe. Na ta način je objektivno in kritično prikazal pedagoško in družbeno-politično vrednost cele vrste srbskih in hrvatskih pedagoških delavcev, nekatere starejše tudi drugače, kot so bili do sedaj prikazani in vrednoteni, ker jih je vsestransko osvetlil; nekaterim mlajšim, do tedaj še neobdelanim, je pa dal tisto mesto, ki jim po njihovem delu pripada.

Da, Miloš Janković lahko s ponosom gleda na svoje delo, na svojo prehojeno življenjsko pot, ki je bila vseskozi izredno plodna, plodna predvsem zato, ker je bil do kraja zvest svojemu svetovnemu nazoru in prav zaradi tega tudi zvest delavskemu razredu, iz katerega je izšel.

V jeseni njegovega življenja mu od srca želimo še mnogo zdravih in srečnih let ter še mnogo uspehov v njegovem delu, zakaj tov. Janković nosi v sebi še veliko tega, kar je treba povedati in zapisati v našo zgodovino progresivne pedagoške misli.

Martin Mencej

Sprejemni izpiti in pedagoške gimnazije

Učiteljski poklic je za mlade ljudi še vedno mikaven. To še najbolj ilustrirajo statistični podatki o letošnjem vpisu na pedagoške gimnazije, kjer se je v primerjavi s preteklimi leti število dijakov marsikje precej povečalo. Na primer: lani je bilo v prvih letnikih ljubljanskega učiteljskega 180 dijakov, v letošnji prvi letnik pedagoške gimnazije pa se jih je prijavilo 217. Tokrat je bilo kandidatov precej, ker je zaključila osemletke najmočnejša povojna generacija mladih ljudi. Zato, da bi zajezili »govpraševanje«, ki je presegalo »ponudbo«, je bilo treba uvesti sprejemne izpite. To preizkušnjo na ljubljanski pedagoški gimnaziji prestalo 129 dijakov, odličnjaki pa so je bili oproščeni.

Dvomislno je seveda vrednost takih sprejemnih izpitov, njihova objektivnost — posebej na šolah, kakršne so pedagoške gimnazije. Zato pač, ker se zbirajo tu dijaki tudi iz štiridesetih občin — kvaliteta pouka v osemletkah pa seveda ni enaka. Na to je opozorila direktorica ljubljanskega učiteljskega Mima Zupančičeva in povedala, da bi morala opraviti preizkušnjo učenčevega znanja pravzaprav osnovna šola. Tista, ki je spremljala otrokovo delo več let in ki torej najbolje ve, v kakšnih razmerah in pogojih je dosegel učenec določene rezultate. To pa še ne more biti dovolj. Ob zaključku šolskega leta naj bi prosvetno pedagoška služba preverila psihofizične sposobnosti absolventov na osemletkah, medtem ko bi morala poklicna posvetovalnica posredovati svoje mnenje o otrokovem nagnjenju do poklica. Ko bomo izpeljali tako pot, tudi ne bo več pomislekov ob ocenjevanju pri sprejemnih izpiti.

Na ljubljanskem učiteljski so uoštevali odlične in prav dobre

uspehe, kajti končno mora imeti tudi spričevalo z osemletke svoje vrednosti. Uspehi dijakov s takimi ocenami so prav gotovo odraz njihove precejšnje prizadevnosti, s katero bodo mogli tudi na učiteljsku nadomestiti marsikaj, za kar so bili v osnovni šoli (ne po svoji krivdi!) prikrajšani. Pa še to: v prvi letnik ljubljanskega učiteljskega, ki se začelja preoblikovati v pedagoško gimnazijo, je bil tokrat prijaviilo 35 odličnih in 90 prav dobrih dijakov. Z vsemi je imela šola na začetku leta razgovor o namenu šolanja na pedagoški gimnaziji.

Poseben mik pedagoške gimnazije je za mladino tudi možnost, da se lahko v tej šoli nauči igranja na kakšen instrument. To je želja večine dijakov ob vstopu v šolo, kjer se torej ta pouk spremeni v prijetno obveznost.

Mimogrede še o materialnem položaju dijakov. Od 633, kolikor jih je letos na učiteljsku v Ljubljani, jih prejema štipendije 208, socialno podporo pa 17. Mnogi ne morejo plačevati visoke internatske oskrbe, zato se vozijo tudi iz zelo oddaljenih krajev. Na šoli je 387 »vozačev« in marsikdo izmed njih ima težave zaradi slabih prometnih zvez. Dijaki, ki se vozijo, prežive mnogokrat po ves dopoldan v šolski čakalnici in ker je le-ta postala pretalna, so morda spremaniti v čakalnico še lutkovno sobo. Pogojl so torej taki, da šola — kljub vsej svoji prizadevnosti — ne bo mogla dosegati rezultatov, ki bi si jih želela.

Položaj ni rožnat in zdj se, da se ne bo spremenil še nekaj časa, kajti učiteljska še med tistimi drugostopenjskimi šolami, ki so še vedno brez »gospodarja«.

M. K.

Švicarji o pouku v jezikovnem laboratoriju

Kot že ime pove, gre pri pouku v jezikovnem laboratoriju za neko učno metodo, pri kateri uporabljajo nove učne prijeme. Lahko je pričakovati, da ta metoda izvira iz Amerike, kajti tam imajo mnogo več volje za eksperimentiranje kot v Evropi. Iz novega sveta je prišla k nam ta metoda, vendar se v mnogih državah še vneto diskutira o prednostih in napakah te metode. Švica spada med zadnje, kajti znano je, da velja za konservativno deželo, ker so to tudi potrdili na informacijskem posvetovanju na tehnični visoki šoli v Zürichu v zadnji pomladi.

Zveza učiteljev za napredno pedagogiko v Zürichu (LFB —

Lehrervereinigung für fortschrittliches Bildungswesen) si je dovolila korak naprej in uvedla audio-vizualni jezikovni pouk, to je tip šole, kjer se v glavnem uči z ušesom in očesom, ne pa z razumom in spominom, kat je to učila tradicija. Učencem se ni treba učiti stotine besed na pamet, kajti neopazno rastejo v znanju jezika, kot da bi živeli v tujejezičnem področju.

Pouk se odigrava približno takole:

Na projekcijski steni pokažejo vrsto diapozitivov, ki si sledijo tako, da tvorijo smiselno celoto. To spremlja enostaven tekst v obliki dialoga. Učenec posluša in gleda serijo slik, pri čemer si

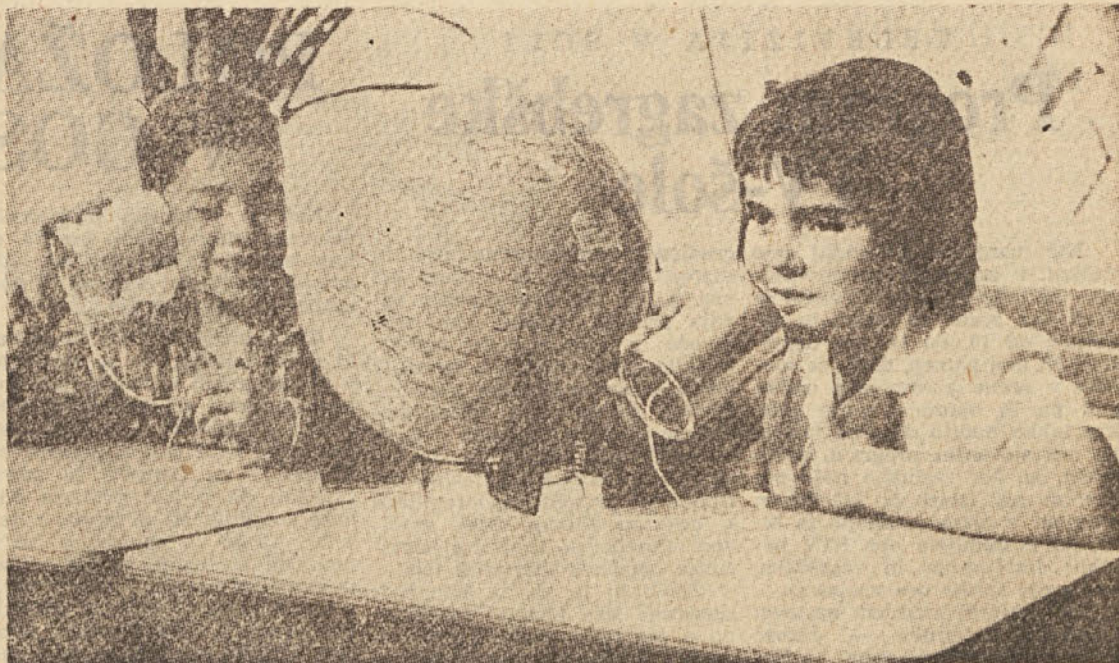
sledijo slike drugič mnogo počasneje kot prvič, tako da stavki, ki spadajo k slikam, ostanejo bolj v spominu, ker se tudi tekst počasneje izgovarja. Vsebinsko teksta ugane učenec, ne da bi ga analiziral ali pa da bi se strogo držal jezikovne slike teksta, kjer bi moral vedeti za predikat in subjekt. Učenec ima slušalke in mikrofon in sedi v kabini za seboj ter posluša tekst, ki mu je znan iz slike. Poskuša, da bi ponovil sam tekst. Potem posluša magnetofonski trak s svojim lastnim glasom in glasom svojega učitelja, tako da odkrije čisto sam, kje je njegov tekst drugačen od učiteljevega. Ob primerjanju učiteljevega teksta in svojega teksta lahko učenec sam spozna svoje napake. Prednost te metode je v tem, da učenec vedno lahko zavrti trak nazaj, tako da bi mu uspelo izgovorjati tekst kolikor največ mogoče brez napak.

Kakšna pa je vloga učitelja pri tej metodi? Učitelj sedi pri komandnem pultu in nadzoruje delo učenca tako, da tudi sam posluša njegov magnetofonski trak ter mu daje potrebne nasvete in navodila. Vendar pa ga sicer sploh ne moti in prekinja. Na ta način lahko učenec obdrži svoj tempo učenja in si lahko sam dovolj svoj ritem. To vtiha večini ljudi zaupanje v samega sebe, ki je potrebno za učenje tujega jezika. Prav v tej točki je tradicionalnemu pouku v grupah ta uspeh izostal. Posebno je važno poudariti, da se pouk po tej metodi zlasti koristno lahko uporabi za take učence, ki imajo dober občutek za jezik, vendar pa slovnicih pravil nikakor ne znajo uporabljati.

Posebno velike prednosti ima programirani pouk na začetku jezikovnega pouka, ko si je treba prisvojiti najosnovnejše posebnosti tujejezičnega idioma, ki zajemajo 2000 besed, to je tisto, kar Angleži imenujejo »Basic English« ali Francozi »Français fondamental«. Razumljivo je, da so mednarodne organizacije kot Združeni narodi in UNESCO takoj prisvojili to metodo, kajti njihov smoter je, da bi raznim jezikovnim skupinam dali možnost, da se medseboj razumejo vsaj v jezikovni meri.

Vendar moramo razumeti, da je ta metoda primerna le za začetnike, ki si pridobijo elementarno znanje, tako kot da bi živel kratke čase na tujejezičnem področju. Priznati moramo, da tisti, ki želi dobro poznati tuj jezik, ne more mimo tradicionalne metode, ki bazira na pisani besedi in gramatiki, pa čeprav nam današnja tehnika nudi najrazličnejše pripomočke.

Ljudmila Semrl

Sporazumevanje z ene strani globusa na drugo?... Morda. Slika je iz ZDA

Kje je rešitev?

Ob koncu vsakega šolskega leta se dogaja isto. Na razne forumе dežujejo statistična poročila, polna uspehov in neuspehov, izračunanih v številkah in procentih. Od tega pričakujemo rezultate, pa nam le dokazuje, da pregovor: »Psi lajajo, karavana gre dalje«, drži. Statistike nam pokažejo, da imajo šole na podeželju relativno slabši procentualni uspeh od mestnih. Navajanje vzrokov tega pojva bilo Sizifovo delo, ker so nam že leta in leta poznani, pa vendar premalo naredimo, da bi jih odpravili ali vsaj občutno zmanjšali. Na najslabšem so šole, ki delujejo v gospodarsko nerazvitih področjih, kjer socialne razlike najvidneje izstopajo, kjer bolezn (tuberkuloza) in alkoholizem še vedno puščajo težko po-

pravljive posledice (npr. Haloze). Ne bom govoril o slabem stanju in izgledu teh šol, kar vsekakor občutno zmanjšuje učne uspehe. Opozoril bi samo na en problem, ki bi ga šole ob podpori občinskih organov upravljanja prav lahko odpravile: na veliko število razvojno zaostalih otrok v nižjih razredih.

Telesno ali umsko nerazvitih otrok je na nekaterih šolah precejno število. Ti otroci so pri vzgojno-učnem delu normalno vključeni v celostni razred. Vendar zaradi zmanjšane umske sposobnosti in težjega, počasnejšega dojemanja predpisane učne snovi otežkočajo normalno redno delo in njihov neuspeh procentualno zmanjša uspeh celotnega razreda. Mestne osnovne šole tega problema ne poznajo, saj umsko zaostale otroke poberejo pomožne šole, uspeh razreda pa temelji na povprečno enako sposobnih učencih.

Prav bi bilo, da bi na šolah, kjer je mnogo razvojno prizadetih otrok, posebno v prvih treh razredih, že v naslednjem šolskem letu organizirali posebne razrede, ki bi bili namenjeni letem učencem. Razlogov za to je več. Predvsem bi bilo v ostalih razredih omogočeno normalno učno-vzgojno delo in uspeh bi bil odvisen le od sposobnosti in prizadevnosti normalno razvitih učencev. Z učenci, ki zaradi razvojnih zavor težje dojemajo, je potrebno individualno delo učitelja. Zanj pa učitelju v razredu primanjkuje časa, posebno če so razredi številčno zelo močni. Zaradi tega takega učenca ponavadi prezremo, zapostavimo in mu s tem, da mu ne posvečamo pozornosti, delamo veliko krivico. Sami ga onemogočamo v njegovem nadaljnjem razvoju in napredovanju. Znano je, da je učne težave, ki so posledica posebnih zunanjih in notranjih razvojnih motenj, možno odpraviti edino s posebnim delom. Otrokom, ki živijo v razdrtih domovih, ki živijo v okolju konservativne miselnosti, ki jih vzgajajo starši alkoholiki, ki zanemarjajo svoje vzgojiteljske dolžnosti, moramo zaradi tega omogočiti nemoten vzgojno-izobraževalni razvoj vsaj v šoli. S tem, da jim posvečamo posebno skrb, da jim nudimo vsaj delček tiste topline, ki naj bi jim jo dal dom, skušamo popraviti negativno delovanje, neurejenih socialnih in miljejskih razmer na njihov psiho-fizični razvoj. To sta jim šola in družba dolžni, saj naš idejno-vzgojni smoter velja tudi za te otroke.

B. Blenkuš

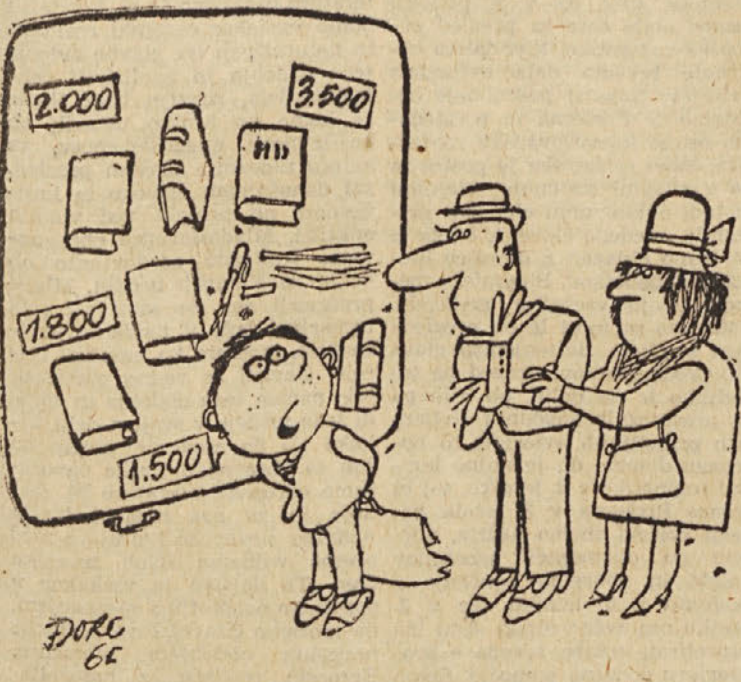
Belšak Benjamin

Jesenice: občinski odbor je pripravil delovni posvet s študenti

Na Jesenicah je bil pretekli teden sestanek študentov, ki so se ga udeležili predstavniki družbeno političnih organizacij, zavoda za zaposlovanje delavcev in občinske skupščine. Razpravljali so o vprašanju štipendiranja in ugotovili, da se s štipendijami ne da rešiti vseh problemov, zato bo treba poiskati še druge oblike pomoči študentom, kot na primer kreditiranje.

Na tem sestanku so tudi poudarili, da bo treba izboljšati odnose med dajalci štipendij in študenti, saj ni malo primerov, ko v podjetju svojih štipendistov sploh ne poznajo, medtem ko izkoriščajo ponekod le 20% sredstev, namenjenih za štipendiranje...

Predstavniki študentov je povedal, da prejema štipendije 177 dijakov in študentov (od 346), in opozoril, da le-ti z dosedanjimi štipendijami ne morejo kriti povečanih stroškov za stanovanje in hrano v študentskih domovih in meazah. Študenti so se na tem sestanku dogovarjali o višini novih štipendij, dokončni predlog o tej zadevi pa bodo dali v okviru Kluba jesenjskih študentov. Ta klub bo treba v prihodnje utrditi, da se bodo študenti v njem lažje seznanjali z možnostmi komune, obenem pa se bodo tako dajalci štipendij in drugi bolj temeljito spoznavali s težnjami, uspehi in težavami študentov.

DORC 64

— No, zdaj se pa kar odločite: ali bosta kupila ozimnico ali pa meni knjige! (»Prosvetni pregled«, Sarajevo)

»V SMERI IZBOLJŠANJA NAŠEGA DELA...«

(Skrajšani zapisek s sestanka aktivna upraviteljev v neki občini, ki se je ali pa se tudi ni odvijal čisto tako, na vsak način pa bi se lahko.)

Vodja aktivna je pričel sestanek. Zvrstili so se referati: o učnih uspehih posameznih šol, grafični prikazi tega uspeha, navodila za izboljšanje uspeha na splošno in v posameznih predmetih. Načelo aktivnosti otrok in načelo trajne prisvojitve učiva.

Diskusija. Vodja aktivna skuša vzpodbuditi upravitelje, poziva jih, naj v diskusiji osvetlijo probleme, ki jih tarejo, naj nakažejo možnosti za povečanje učnega učinka.

K diskusiji se prijavi XY.

»Delamo v neznošnih razmerah. 13 učiteljev poučuje na 17-oddelčni šoli. Centralna šola ima samo 4 učilnice in 2 pomožni učilnici. Streha na šolski zgradbi pušča. V kletnih prostorih je vedno voda. Učitelji poučujejo celodnevno in ker so to večinoma ženske, se pri njih doma pojavlja problem otroškega varstva. Zavezamo se za izboljšanje socialnih razmer naših učencev, otroci učiteljev pa so zaradi zaposlenosti obeh staršev ves dan prepušteni cesti. Govorimo o napredku v šolstvu, delegacijam iz drugih republik kažemo maloštevilne dobro opremljene in brezhibno vzdrževane mestne šole, ne vidimo pa šol, kjer učitelji delajo v neznošnih razmerah.«

Vodja aktivna ga prekine: »Diskusija naj bi se odvijala v smeri izboljšanja našega dela, izsledila bi naj načine za dvig učnega uspeha. Naš forum ni me-

rodajen, da rešuje vprašanja materialnih osnov pouka. Povejte probleme, ki nas ovirajo pri delu in zmanjšujejo naš delovni učinek.«

K diskusiji se javi N. N.: »Naša šola ima 15 oddelkov, a le 9 učiteljev. Vsi delajo po ves dan. Nadure plačujemo po 350 din. Predmetnih učiteljev nimamo. Nihče ne bi poučeval v višjih razredih, če bi mogel živeti s plačo 49.000 din. Jaz delam dnevno po 16 ur. Za to delo prejemam redno plačo upravitelja. Že davno bi zapustil učiteljski poklic in se zaposlil v proizvodnji, kjer bi prejemal dvakrat tolikšno plačo, če me ne bi zadrževala ljubezen do otrok.«

Vodja aktivna ga opozori: »O tem smo že govorili. Vrnimo se k stvari! Prosim za predloge, kako izboljšati naše delo v šoli.«

K diskusiji se javi Z.:

»Na učiteljsku in pedagoških gimnazijah ni vpisa. Vpisujejo se dijaki s slabšim učnim uspehom. Dvomim, da bi mogel dijak, ki ima zadostno oceno iz slovenskega jezika, gojiti v šoli jezikovno kulturo, naučiti svoje učence pravilno uporabljati književni jezik. V pedagoških gimnazijah je potrebna večja selekcija, ki pa bo možna le ob boljši stimulaciji prosvetnega kadra.

Ali je res za učitelja samo črn kruh, bel pa za ostale uslužbence z enako izobrazbo?

Delamo, dajemo vse iz sebe, trošimo svojo energijo, tako da bomo čez nekaj let obnemogli.

Gospodarska reforma išče notranje rezerve v šolstvu. Vprašu-

jemo se, ali je mogoče iztisniti iz suhih tropin še dobro vino? Ali bo naš glas res ostal glas vpajočega v puščavi? Ali smo res tako kratkovidni, da ne uvidimo, da z zapostavljanjem osnovnega šolstva ne moremo dobiti strokovnih kadrov, ki so nujni za nadaljnji razvoj našega gospodarstva? Učitelj bi se moral otresti skrbi za materialne dobrine, le tako bi lahko sprostil svoje sile in jih usmeril v iskanje novih poti za izboljšanje svojega dela v šoli.«

Diskusija se ne odvija v predvideni smeri. Upravitelji ne dajejo predlogov za izboljšanje učnega uspeha in ne iščejo vzrokov za slab uspeh.

Ali pa so vzrok že našli? Morda pa je taka diskusija le pravilna pri iskanju načinov za večji delovni učinek? Dejala bi, da je tako, saj brez dobrih materialnih osnov ne more uspevati nobena šola.

Tepes Anica

Minka Skaberne

Starejše učiteljice in učitelji se dobro spominjajo profesorice Minke Skaberne, ki je skoraj tri desetletja vzgajala vadiške učence in pripravljala učitelje za šolsko delo. Ob priložnosti počitnic so jo spremljali mnogi znanci in prijatelji na zadnji poti na Zale.

Rojena je bila v Kranju leta 1902. Maturirala je na ženskem učiteljskem v Ljubljani leta 1921. V šolskem letu 1907-8 je obiskovala v Ljubljani tečaj za učitelje meščanskih šol in opravila tudi izpit za poučevanje na meščanskih šolah. Leta 1910-11 je obiskovala na Dunaju tečaj za pouk slepih. Študirala je kot učiteljica na ljudskih šolah v Ljubljani, na Viču, v Smartnem pri Kranju od leta 1909 pa na vadišci in na učiteljsku v Ljubljani do svoje upokojitve leta 1937. Pred koncem prve svetovne vojne je bila imenovana za glavne učitelja na ženskem učiteljskem v Ljubljani in tako dobila naziv profesorice. Z izredno nadarjenostjo in pridnostjo si je pridobila obširno znanje v študijem pedagogike in metodike ter z dolgoletno prakso pa sposobnost, da je znala mladini svoje znanje tudi z velikim uspehom posredovati. Kakor je bila zahtevna do sebe in svojega dela, tako je tudi od svojih učencev zahtevala trdo in vestno delo. Učence, ki so hodile na vadišco, so se pri njej naučile slovenskega jezika tako temeljito, da so s tisto podlago z lahko nadaljevale študij tega predmeta na srednjih šolah. V učiteljskem pouku je navajala mladino na ločeno, računsko mišljenje in zaključevanje. Tudi pri drugih učnih predmetih so učence pridobile obširno in smiselno utrjeno znanje. Učiteljskim kandidatkam, ki so pri njej hospitirale in imele v njenem razredu nastope, je bila dober mentor. Izdatna je bila njena pomoč tudi učiteljem pri nastopih za strokovni izpit. Klub mnogostranski zaposlitvi na učiteljsku je našla še vedno dovolj časa in moči, pa vztrajno pomagala pri društvu slepih in drugih dobrodelnih organizacijah. Veliko časa je žrtvovala za prepisovanje knjig po Braillovi pisavi in pri najrazličnejših akcijah za pomoč slepih. Po svoji upokojitvi pa se je povsem posvetila delu za slepe. Ob njenem pogrebu so slepi pokazali s svojo številno udeležbo. Kako hvaležni so ji za njeno dolgoletno požrtvovalno delo. Prosvetne oblasti so ji letos v priznanje njenih zaslug za šolstvo in za slepe podelile časten naslov pedagoškega svetnika. Učitelji pa jo bomo ohranili v spominu kot zaščitno prosvetno delavko.

V. C.

OHRIDSKI JAVOR ali: nenavaden sestanek

Sredi starega Ohrida, kjer si podajata roko davna preteklost in moderna sodobnost, na križišču, od koder se na eno stran ulice krivencijo v čaršijo opankarjev in kotlarjev z napol razpadlimi bajtami, na drugo stran pa se razpuščajo proti belim hotelom s cvetličnimi terasami in balkoni, stoji tisočletno drevo z orjaško krošnjo. Izvotleno deblo s štirimi, vegastim obokom podobnimi odprtinami zbujajo pozornost vseh obiskovalcev mesta.

Kot član izletne trojke sem se, utrujen od južne sončne pripeke, znašel v prijetnem hladu te drevesne votline, kjer je dovolj prostora za veliko mizo in celo kopicico kvartopircev. Ko smo občudovali še vedno bujno rast častitljivega drevesa, čigar spodnje veje se globoko povešajo z obiljem gosposko nazobčanega listja, je skozi nasprotno odprtino vstopila letoviška četvorica, v kateri sem prepoznal poklicne tovariše.

— O, kakšno naključje! Kje se najdemo... Kako se prileže ta hlad! Vročina pa taka... Kdaj ste prišli? Kako vam ugaja? Kje stanujete? Koliko časa ostanete?

Vljudnostna vprašanja bi nemara še deževala z nasprotni strani, da ni nekoga občutneje prizadelo zadnje in ga izzvalo k rahlo pikremu odgovoru: Samo nekaj dni. Naša denarnica je najbrž precej tanjša od vaše... Imate pač srečo, da vas plačuje bogatejša občina. Mi se pa mukoma prebijamo iz ene stiske v drugo, zakaj brž, ko nam zasije upanje na premik v boljše, že žalostno utone v novem razočaranju.

— Hja, s tem je pa tako, veste, kakor kdo zna. Saj poznate stari izrek: Kdor jezika »špara«, kruha strada... Zakaj ste pa ta-

ko skromni in molčeči? Danes se ponižnost ne izplača. Te modrosti smo se naučili od drugih in ni nam žal. Za svoje pravice in koristi se znamo boriti.

— Verjamem, verjamem. (In če je treba, tudi za vsako ceno... so se brez besed zoperstavljale oči.)

— Mi o svojem delu pišemo, ker vemo, da je vsaka prav postavljena beseda denar. Včasih se izplača prirediti majhno tiskovno konferenco...

— Glejte no! — Ker smo znali svoje delo popularizirati, smo si priborili nagrado sklada za šolstvo.

— (Za napihnjene in celo namišljene dejavnosti... Nemara tudi zato, ker del vaših učiteljev« še vedno neženirano brez razlaganja diktira učno snov, naslednje uro pa od učencev terjajo znanje? Pa zato, ker pri uprizorjenem hospitacijskem nastopu nekdo ni vedel, da je režija te uspele komedije v razredu trajala skoraj štirinajst dni? In zato, ker je bilo učencem dovoljeno za šolsko razstavo prinašati tuje in celo pri DOMU kupljene izdelke?) Da, da, znati je treba... — Treba se je primerno reformirati, ali ne? Da si ne bomo očitali Pavlihovega ocvirka na naš račun, če ste ga brali: »Kako kaj prenašate gospodarsko reformo?« — »Jo bomo že preboleli, saj nam še šolska ni prišla do živega...«

Prepričljivemu obešenjaškemu smehljaju so mogla slediti samo še dolžna vljudnostna vprašanja: Ste obiskali Samuelovo trdnjavo? Ste že bili pri Sv. Naumu? Ali se vidimo pri nocojšnjem koncertu v baziliki? Na svidenje, srečno!

Razšli smo se, kot da smo se bili le bežno srečali in si pokli-

mal v mejah tovariške vljudnosti. Pod žgocim soncem sem začutil, da so neizgovorjeni epigrami ostali v mraku drevesne votline, v srcu pa se je porodilo vprašanje: Zakaj človeku, kadar mu je jezik zavezan, ni zmeraj dano v istem trenutku pozabiti vseh temnih misli, da bi se iz oči v oči prelivalo le čisto srebro, pristno kakor ohridsko sonce in kristalno kakor Drim pri Sv. Naumu?

S plibnika sem se ponovno ozrl na mogočno drevo s pravljicnim debelom. Ponevedoma sem dregnil za menoj stoječega čičo, ki se nam je bil približal, da bi bolje vleknel na uho slovensko besedo. Povedal nam je nekaj prigod o drevesni votlini tako živo, kot da je bil zraven, ko je nastala. Vključil sem jih v spominsko podobno drevesa, da bi učencem mogel podariti tudi zrno iz svoje torbe, brez priokusa grenkobe, ki je ostala v votlini.

Janez Lampič

RAZPIS

V zvezi 142. in 143. člena statuta VZGAJALIŠČA VERZEJ

razpisuje

Upravni odbor VZGAJALIŠČA VERZEJ

prsto delovno mesto

— DIREKTORJA ZAVODA IN ŠOLE

Pogoji: defektolog, PRU ali učitelj z diplomo in deset let prakse z družbeno neprilagojeno mladino.

Za razpisano delovno mesto direktorja zavoda in šole se OD ureja po pravilniku o formiranju in delitvi osebnih dohodkov.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

TELEVIZIJA V ŠOLI Program zagrebske TV-šole

POLOŽAJ LINGVISTA – PROFESORJA V GOSPODARSKI ORGANIZACIJI

Nič manj kot 14 oddaj smo našli v zagrebski reviji »Studio« za pretekli teden. Vrstijo se vsak dan, razen ob torkih in nedeljah, od 10, do 11. ure dopoldne. Ni moj namen, da bi se spuščal v oceno posameznih oddaj, rad pa bi opozoril nanje zato, ker lahko nudijo dodatna merila za naš slovenski program, predvsem pa, ker zaslužio našo pozornost pri izbiri za kolektivni sprejem v razredu. Znano je tudi, da posredujejo obe RTV postaji: ljubljanska in zagrebska, vse svoje šolske ure vzajemno.

Naj najprej navedem naslove: Glasbena začetnika — Jazbec pred sodiščem (jezikovna) — Kolar pri priradu (za september, doma in v raznih pokrajinah Jugoslavije) — Varnost pri izvajanju kemijskih poskusov (za gimnazije) — Življenje sodobnih primitivnih ljudstev (primerjalno, na izvenevropskih kontinentih, v številni Arktiki) — Priradu v jeseni (biologija) — Kako fizika odkriva svet (za srednje šole, metode fizikalnih raziskav, zlasti na jedrskem področju) — Logika jezika (višji razredi osnovne šole) — Proces proizvodnje (za 5. razred) — TAM, surovine, polidelci in finalni izdelki, skladišča, projekti, biro, komercialna, tržišče, organizacija dela, delovni odnosi, uprava) — Dokumenti evolucije v zemeljski skorji — Poezija Moderne v Srbiji — Kolaž (likovna tehnika, za 3. razred) — Današnji razvoj jugoslovanskih mest — Glasbena oddaja (srednja šola). Dodam naj še nekaj naslovov iz predpreteklega tedna: Mala gramatika (dialekti, lokalizmi, sodelovanjem Ele Eržišnik) — Od Triglava do Ohrida (zemljepisne slike za 4. razred) — Mikroskop (za gimnazije, konstrukcija optičnega in elektronskega mikroskopa, slike povečav) — Basni (literarna oddaja za osnovne šole).

Oddaje si sledijo v enournih blokih, po tri zaporedoma. Redakcija namerava v bodoče del oddaj preložiti na popoldanski čas. Vsebinsko so oddaje povezane v serije: naša domovina, življenje sodobnega človeka, likovna vzgoja, jezikovni svetovalec ipd. Program iz kemije bo npr. v treh letih zajel vso predpisano učno snov iz tega učnega predmeta.

Obširen tedenski program dopušča bolj določene omejitve

Oton Brelih

14. septembra je v Sevnici umrl Oton Brelih, star 63 let. Potem ko je 1923 končal mariborsko učiteljsko, je poučeval najprej na šoli v Polani, rojstnem kraju Miška Kranjca, nato pa v Bogojnici. Tu je ostal Oton Brelih 14 let in med drugim proučeval tudi narodne običaje Prekmurja. Njegova folklorna skupina je s prekmurjskim gostovanjem z uspehom nastopila v Mariboru in Ljubljani.

Pokojni Oton Brelih, ki je pred drugo vojno in po njej učiteljeval tudi v Zabukovju in Podgorju, nam bo ostal v spominu kot dober prijatelj, tovariš in vzgojitelj.

gradiva za posamezno uro in razred, kakor je to mogoče pri nas. S tem pa se posamezna oddaja približa »vzorni učni uri«, seveda v televizijskem smislu: učitelju lahko nudi na nevsiljiv način dobre metodične napotke. Oddaje, ki smo jih doslej gledali, pričajo kar od kraja o skrbni izdelanosti, pregledno so sestavljene, redko kdaj snovno natrpane in pretehtano opremljene z bogatimi ilustrativnimi gradivom. Posebej so zanimive televizijske oddelave literarnih tem.

Zelili bi le, da bi bile tudi slovenske šole vnaprej seznanjene s tematiko zagrebskega šolskega programa: zadostovali bi morda zaenkrat naslovi in navedba razreda. Obširnejše napovedi vsebuje omenjena zagrebska RTV revija. Obema TV redakcijama pa bi bilo brez dvoma ustrezno in za našo šolsko operativno zanimivo, če bi pedagoška foruma obeh republik lahko objavila podatke, kako je danes s številom šol, ki spremljajo ene ali druge TV šolske programe.

Risto Rožek

Samopomoč prosvetnih in znanstvenih delavcev

Šolski odmor je za nami. Po šolah je zaživel nov delovni plet, ki gradi temelje našemu gospodarstvu in narodni kulturi.

Prosvetni in znanstveni delavci imajo dovolj skrbi za delo v šoli in ureditev svoje življenjske ravni. Menimo pa, da kljub temu ne smemo mimo človekoljubne akcije članov Samopomoči, saj gre za gmotno podporo ob najusodnejšem udarcu, ob smrti očeta, matere, prijatelja ali znanca. Nekaj kratkih pojasnil.

Letos smo izplačevali svojem umrlih tovarišev in tovarišic po 60.000 din. Po sklepu letošnjega občnega zbora bomo v letu 1966 izplačevali posmrtnino 75.000 din. Če bi se pa za število članov znatno dvignilo, kar seveda pričakujemo, bi ta znesek tudi primerno zvišali. V letu 1966 bo znašal posmrtninski prispevek za posamezni smrtni primer (predvidevamo jih 70), 25 din, kar bi dalo na leto 1750 din in še 250 din za upravne stroške. Celoletni prispevek člana bo torej 2000 din. Menimo, da zmora tak znesek v stanovsko humanitarne namene vsak stanovski tovariš in tovarišica, ne da bi bil zato prikrajšan za druge potrebščine. Zato vabimo vse dobronamerne tovariše in tovarišice, da se še letos vključijo v našo Samopomoč.

V mesecih junij, julij, avgust in september so umrli naslednji člani:

Strmšek dr. Pavel, Celje; Komljanec Alojzija, Ptuj; Jerman Marija, Ljubljana; Trwry Maks, Kranj; Skaberne Minka, Ljubljana; Koprivc Aleksander, Maribor; Burdian-Spes Marica, Vojnik; Korošec Eleonora, Trbovlje; Knez Olga, Ljubljana; Trojar Ivanka, Jesenice; Smolik-Grčar Angela, Dob pri Domžalah; Paljk Leopold, Ljubljana; Papler Marija, Ljubljana; Piano Anica, Celje; Tratnik Ana, Celje; Zega Eliza, Ptuj.

Naj bo v glasilu prosvetnih delavcev enkrat tudi beseda o lingvistu, ki ni pedagog na šoli, ampak ga je pot zanesla v gospodarsko organizacijo.

Gre namreč za tiste lingviste, ki so se odločili, da se zaposlijo v gospodarskih organizacijah kot korespondenti ali redkeje kot prevajalci. Taka odločitev je zelo zahtevna, kajti vsak diplomant jezikoslovja na univerzi se mora zavedati da v tem primeru odhaja kot lingvist »v neznanu deželo«. Tu se bo namreč srečal z mnogimi problemi, ki jih ne bo poznal: strojepis, stenografija (večkrat celo v tujem jeziku), poznavanje terminologije, neke stroke in komercialnega poslovanja nasploh. Lingvistom, ki odhajajo v šole, je ob vstopu mnogo laže.

Če analiziramo usodo lingvistov v gospodarskih organizacijah, bomo videli, da se vsi po krajši praksi odločijo za poklic komercialista. Zakaj naj bi prevajali težke tekste in iskali točnih izrazov, ko je pa vendar komercialna edina upoštevana, ker samo ta ustvarja poslovni uspeh? Prevajalsko delo se jemlje kot nekaj pomožnega ali pa postranskega in zato korespondenti v komercialnih oddelkih dobivajo v obdelavo celotne zunanjetrgovinske posle, da bi poleg vsega še napisali pismo v tujem jeziku, kot zahtevano. Zato je jasno, da večina korespondentov čez nekaj časa raje odide v zvanja komercialnih referentov, da bi samostojno trgovali s tujimi tržišči.

Tudi prevajalče doleti enaka usoda kot korespondente. Res je, da je malo zunanjetrgovinskih podjetij v Sloveniji, kjer imajo sistemizirano delovno mesto prevajalca. Prevajalec je v takem primeru podrejen celotnemu podjetju in prevaja vse najtežje tekste, ki so važni za celotno podjetje. Takšno mesto zahteva veliko znanja, kajti zahteva se sledeče: poznati mora zunanjetrgovinsko poslovanje, dobro mora obvladati tujo poslovno korespondenco ter dobro poznati tudi važnejše termine gospodarskega prava in specifične stroke, za katero prevaja. Teh nekaj besed naštevanja, pa vsebuje veliko prakse in obsežnega znanja. V najtežjih primerih se celotno podjetje obrača na prevajalca z najrazličnejšimi vprašanji. Prevajalčevu področje je preširoko, da bi mogel vedeti za problematiko enega artikla ali enega tržišča. Vendar mora vseno vedeti vse! Celo če pride neki tekst v portugalsčini, bi ga prevajalec moral znati prevesti!

Čeprav imata prevajalec in korespondent tako široka področja obdelave, je vendar vse skupaj bazirano na izredno enoličnem delu. Slovenske tekste je treba prevesti v tuj jezik in obratno. Vsi tuji katalogi in prospekti avtomatično odhajajo h komercialistom, češ da morajo oni najbolj poznati tehnologijo in posamezne novosti iz tehničnega sveta. Kadar pa nenadoma pride vprašanje prevoda nekega tehničnega teksta, tedaj se vse odrine prevajalcu, ker ta mora gotovo vse znati.

Ta očitna kontradikcija jasno kaže, da je pri nas gledanje na

prevajalski poklic še popolnoma primitivno in nezrelo. Brez dvoma pa je sprejeto že povsod po svetu, da mora biti prevajalec v podjetju ali pa drugod najbolje informiran človek bodisi v strokovni ali pa poslovni terminologiji, ker sicer ga kolegi ekonomisti ali pa tehniki kmalu proglašajo za »nevedneža«. Lahko je soditi ekonomistu, ki pozna ekonomske termine, ali pa tehniku, ki pozna tehniško izrazoslovje, težko pa je lingvistu, ki bi moral poznati oboje in še povrh ustvariti filološko dovršeni tekst. Povsod se zahteva, da mora prevajalec stalno zasledovati tujo periodiko o svoji stroki glede tehniških dosežkov, pa tudi ekonomskega literaturo, ki prinaša vedno nove oblike mednarodnega gospodarskega življenja. Skratka, dober lingvist v podjetju bi moral biti tudi dober dokumentalist, terminolog in po možnosti tudi bibliotekar. Moral bi urediti perspektivno, da bi vsi lahko črpali iz nje najnovejše strokovne ter-

le, da je posel sklenjen. Kaj naj si mislijo inozemski poslovni partnerji o inteligenčnem nivoju naših gospodarskih organizacij, če pa njihovi predstavniki tako siromašno poznajo tuje jezike?

Angleško združenje prevajalcev je imelo pred leti sejo, kjer so z največjo resnostjo poudarili, da je zanesljivo prevajanje komercialnih tekstov najnujnejša stvar, kajti dogodilo se je, da je Anglija zgubila ogromne posle za elektrifikacijo v Latinski Ameriki zaradi napačnega prevoda ene same besede. Povsod na svetu se priznava prevajalcu v gospodarskih organizacijah izredno važno mesto: on je glavni informator, korektor okornih in stereotipnih komercialnih in propagandnih tekstov, ki jih je treba stilistično in jezikovno obogatiti. Povsod sodeluje prevajalec kot svetovalec v lingvističnih in splošno inteligenčnih vprašanjih, ker ga cenijo kot visokokvalitetnega strokovnjaka.

izražanju. Zgodi se, da trdijo slušatelji eno, profesor pa ne more zanikati niti potrditi, ker mu praksa v komercialni ni dovolj poznana. Ali pa, če pogledamo tečaje za pridobitev zunanjetrgovinske registracije, ki jih prireja Gospodarska zbornica: ljudje se učijo dober mesec dni nekih določenih fraz (ne da bi jezik sicer tekoče govorili brez napak) in že dobijo priznanje, da obvladajo »aktivno« nek jezik. Kako naj si predstavljamo nekoga, ki je študiral jezike na univerzi več let, pa vendar si ne upa trditi, da pozna jezik »aktivno«, ko so pa na drugi strani ljudje v komercialni, ki obvladajo jezik »aktivno« in nočejo sprejeti korektur ali kakršnihkoli nasvetov od šolanega lingvista v podjetju?

Sploh je izredno nevarno dopuščati, da se znanje ocenjuje z »aktivno« in »pasivno«, ker je to preozko ali pa preširoko gledanje na znanje jezikov. Pravi šolani lingvisti sploh ne pridejo do veljave, ker jih nihče ne ceni in ne zna uporabiti njihovega znanja v taki meri kot bi ga oni lahko posredovali. Ljudje si domišljajo da z nekaj frazami dovolj poznajo jezik in tako gledanje na študij jezika se širi v javnost. Kaj se je treba učiti jezika na srednjih šolah in se mučiti z obvladovanjem pravih slovnčnih oblik, ko pa vendar lahko s kratkim intenzivnim tečajem dobiš priznanje »aktivnega« znanja!

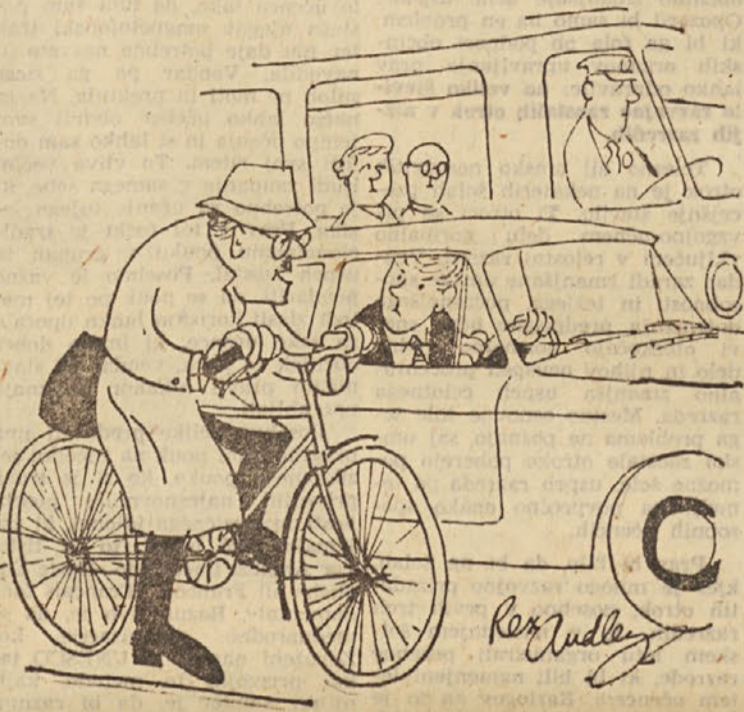
Zato je res, da je sedaj prišel čas, ko je treba lingvistu v podjetju pomagati in ga vzpodbujati, da bo ostal v tesnem kontaktu s profesorji, ki poučujejo na šolah, da ne bo strokovno propadel in da bo vedno obveščen o seminarjih, kjer bi lahko črpal novih moči za zahtevno delo. Tudi lingvist v podjetju naj položi profesorski strokovni izpit, saj je njegova vloga v podjetju čisto podobna nalogi »andragoga«, ki tudi zahteva pedagoških sposobnosti. Na ta način lahko preprečimo »osipanje« diplomiranih lingvistov iz prevajalskih, korespondentskih mest v komercialne referente, kjer se popolnoma odtujijo svojemu osnovnemu poklicu in se zaradi finančnih ugodnosti posvetijo komercialnim poslom, ki pa so primerni za ljudi s srednjo izobrazbo, in je škoda, če se ljudje z visoko izobrazbo zadovoljijo s takimi delovnimi mesti.

Jasno pa je, da še nadalje ostane dokaj lahko postati komercialni referent z »aktivnim« znanjem jezika, medtem ko za strokovnjake-lingviste, ki so leta in leta vztrajno bogatili in študirali jezik, še vedno velja tale anekdota:

LAŽE DO AVTOMOBILA KOT DO ZNANJA!

Pred inštitutom za eksperimentalno fonetiko, tako imenovanim inkubatorjem za učenje tujih jezikov, stoji popoldne toliko osebnih avtomobilov, da v Beogradu v Jovanovi ulici ne prideš nikamor. Kaže, da si je laže omissiti tuj osebni avtomobil, kot pa se naučiti tuj jezik. — To potrjujejo tudi profesorji, ki prihajajo na predavanje — pes.

Ljudmila Semrl

Mnogo je dežel, v katerih šolstvo na splošno ne uživa posebnega družbenega ugleda. Zakaj? — Slika je iz »Timesove« priloge, ki obravnava vzgojno problematiko, besedilo k nji pa si lahko mislite sami

mine, ki jih ni mogoče najti sicer v nobenem specialnem strokovnem slovarju. Prevajalec bi moral biti odločen filter za vsokodno responenco v tujem jeziku in vse tekste, ki odhajajo iz podjetja.

Pri nas največkrat razumejo prevajalca v podjetju kot človeka, ki popravlja slaba komercialna pisma, ki vodi razne tečaje za uslužbence podjetja ali pa ki preizkuša znanje tujih jezikov s tem, da ugotavlja aktivno ali pasivno znanje. Razočaran je lahko, ko spozna, kako malo znanja imajo mnogokateri komercialisti, ki trdozatvorno trdijo, da e; zanje dovolj, če sklenejo posel in se dogovore najvažnejše stvari o poslu. Za poslovnega človeka — tako meni večina — ni prav nič važno, ali pozna pravilne oblike časov in skladov ali ne, važno je

Teksti, ki jih pišejo razna trgovska podjetja po svetu, so dokazi, za kakšne organizacije gre: če so teksti slabi, pomeni, da je tudi firma dokaj šibka, ker ne pozna niti pomena lepega in uglajenega teksta.

Pri nas ni pravzaprav nobene šole, kjer bi se prevajalci izobraževali za temeljito prevajanje gospodarskih in strokovnih tekstov. Zavod za intenzivne tečaje v Ljubljani ima mnogo slušateljev iz gospodarskih organizacij, ki bi radi »intenzivno in hitro« obvladali tuje jezike. Profesorji na zavodu imajo dokaj težko nalogo, ker je nerodno poučevati ljudi iz gospodarstva nekega strokovnega jezika, ker bi ljudje morali imeti dovolj solidno jezikovno znanje nasploh, poleg tega pa bi tudi profesorji morali imeti nekoliko več prakse v komercialnem

priti v istem času do iste. Program čtiv moramo stalno izpopolnjevati glede na novitete knjižnega trga. Seveda se v šoli ustavljam pri obravnavi izbranih, najtežnejših del, h kateri že lahko pritegnemo dijake z referati. Širok razpón čtiva ob istih navedenih principih je seveda nujen tudi za ostale letnike.

Snov za 2. letnik obsega obdobja: humanizem in renesansa, reformacija, protireformacija, barok, klasicizem, razsvetljenstvo, predromantika in romantika. Takoj je vidna smiselnost načrta, ki je kljub nekaterim nasprotnim mnenjem na seminarju slavistov v Ljubljani 1. in 2. februarja 1965 povsem ustrezen in lahko izpolnljiv. Žal se izgubi v 2. letniku neka prednost, in to je, da pride slavist s snovjo večkrat pred zgodovinarja in umetnostnega zgodovinarja in se mora pač sam podati tudi na splošno zgodovinsko in umetnostno področje. Lepo lahko obdelamo razgibano književnost renesanse. Pri važnejšem avtorju se zadržimo lahko dalj časa (Shakespeare), nikakor pa ni potrebno, da bi omejevali točno število ur za enega ali drugega pesnika ali pisatelja. Nekdo se lahko zadržati ob enem avtorju dlje in pri drugem manj, glavno, da ne trpi zaključena smiselna slika literarnega razvoja. Ko pridemo do slovenske reformacije, se ustavimo tudi ob tekstih, ki obravnavajo dobo (Aškerc, Tavčar), podobno storimo tudi ob slovenski protireformaciji in baroku (Tavčar, Vaštolova, Malenškova). Klasicizem nudi možnost, da se ustavimo spet ob dramatik

(Molière). Razsvetljenstvo nam odpre širše kulturne in idejne poglede ob literaturi 18. stoletja. Glavni avtor je seveda Goethe. Slovensko prosvetljenstvo je zaradi začetka posvetne literature že bolj zanimivo, ilustriramo ga tudi s Kreftovimi Krajinskimi komedijami in drugimi deli, ki obravnavajo dobo. V 1. polletju pridemo brez težav do predromantike, tako da v 2. polletju ostane obilo časa za pregled evropske romantike, kjer lahko obširneje beremo dela evropskih avtorjev. Nato si podrobneje ogledamo še Prešerna in pregledamo ostale južnoslovenske romantike. Snov romantike je pestra in bo s svojimi snovnimi, idejnimi in tudi oblikovnimi elementi pritegnila mladega človeka, če ga le ne bomo oblagali z množico biografskih podatkov. Biografska metoda se je vsekakor preživela. Ustavimo se torej le ob preglednem kratkem življenjepisu glavnih predstavnikov, drugod pa temeljimo le na delih, ob njih pa na posameznih značilnih življenjskih pripetljivih avtorjev. Ni nobenega dvoma, da je nujno končati romantiko v 2. letniku, saj bi prenos Prešerna v 3. letnik povsem porušil shemo načrta, obenem pa onemogočil izpolnitev načrta in smiselno končanje z modernim v 3. letniku. Že v 2. letniku naj začno dijaki sami interpretirati tekste, seveda s profesorjevo dodatno pomočjo. Sploh naj čimveč bero sami, saj so s tem prisiljeni k aktivnemu odnosu do snovi, obenem pa se vadijo v lepem branju, ki je, mi mislimo, pri večini dokaj slabo.

Snov 3. letnika obsega obdobja od realizma preko naturalizma do moderne. Spet prvič pridemo do vprašanja o razmerju med evropsko in slovensko literaturo, se pravi, koliko naj posvetimo časa eni, koliko drugi. Do konca 2. letnika z izjemo Prešerna, ki ga pa tako vključimo v tok celotne evropske romantike, nimamo takih problemov, ker slovenske literature praktično še ni. Poudarili bomo vsekakor evropski realizem in naturalizem ter glavne avtorje tega obdobja in analizirali centralna dela, povsem brez škode se bomo na kratko ustavili ob književnosti mladoslovenscev, za katero zadostuje zgoščen pregled, saj današnjemu človeku ta književnost ne prinaša več velikih odkritij. Mladoslovenstvo obravnavamo zgodovinsko ob nekaj značilnejših tekstih. Mlajši profesorji so že sami po sebi usmerjeni bolj v moderno književnost, medtem ko nekateri starejši slavisti še vedno preceňujejo pomen tega obdobja in zaradi tega pridejo v svojem delu nekoliko tja do moderne, potem pa jim za obravnavo široke panorame evropske literature 20. stoletja in za nas najzanimivejša obdobja slovenske literature med obema vojnama sploh zmanjka časa. To dejstvo je vsekakor v popolnem nasprotju s spoznanjem, da moramo čimveč časa posvetiti novjšim obdobjem literature. Evropski realizem z naturalizmom nam nudi obilo del, ki bodo estetsko obogatila mladega človeka, ga miselno in čustveno pritegnila in mu z idejno tehtnostjo, snovno širino in miselno

Pouk slovenščine na gimnazijah v novih okoliščinah

Vsako, ki danes poučuje slovenščino v gimnazijah, si je na jasno, da se je celotni koncept pouka slovenščine bistveno spremenil, tako da absolutno več ne ustrezajo stari načini in pogledi na ta predmet. Da, celo sam naziv predmeta slovenski jezik s književnostjo je pomanjkljiv in pove dosti premalo o obsežnem in zahtevnem kompleksu snovi, ki pride v učnem načrtu za slovenščino v pošte. Že takoj na začetku moram opozoriti na temeljno neskladje, ki obstaja, to namreč, da je ob povečani snovi število tedenskih ur, namenjenih predmetu, kaj majhno (1., 2. in 3. razred imajo po 4 ure, 4. razred pa 5 ur slovenščine tedensko). Če zaenkrat odložimo ta nikakor ne nepomembni problem ob stran, se ustavimo pri novem učnem načrtu in pri tem, kaj in koliko je iz tega načrta predvsem pomembno in nujno za oblikovanje širše kulturne razgledanosti današnjega mladega človeka.

Če pogledamo na področje literature, je treba priznati učnemu načrtu dokajšnjo premišljenost in sistematičnost. Snov za 1. letnik obsega: uvod v besedno umetnost (osnovne literarne teorije), nato pregled književnosti starega Orienta (egipčansko, babilonsko, judovsko, arabsko, perzijsko, indijsko, kitajsko in ja-

ponsko), starogrško in rimsko književnost, srednjeveško evropsko književnost, Slovence v srednjem veku, ljudsko književnost pri Slovencih in ostalih južnih Slovanih, pismenstvo ter pregled srbohrvatske srednjeveške književnosti. Snov se v glavnem ujema z obravnavo pri zgodovini, tako se lahko slavist in zgodovinar koristno in smiselno dopolnjujeta. Če se ujame v tok snovi še pregled likovnih umetnosti pri umetnostni vzgoji (in to bi bilo nujno), bi bil dosežen važen cilj: smiselno izpopolnjevanje pregleda človeške kulturne dediščine. Ne bo odveč nekaj opomb o poteku snovi v 1. letniku. Uvod v besedno umetnost, egiptovsko, babilonsko, judovsko, grško in rimsko književnost obdelamo v 1. polletju, ostalo snov v 2. polletju. Povsem pravilno je črtanje obsežnega pregleda literarne teorije posebej in vključenje le-te pri obravnavi literarnih tekstov. Tako se zamudimo kvečjemu 1 mesec pri uvodu v besedno umetnost (pregledamo nekaj temeljnih elementov iz poetike) razdelitev in osnovne epske vrste, stilistike (predvsem pesniški jezik, in ne umetnost (osnovne literarne teorije), nato pregled književnosti starega Orienta (egipčansko, babilonsko, judovsko, arabsko, perzijsko, indijsko, kitajsko in ja-

teh književnosti. Pri antični književnosti obdelamo podrobneje epiko in dramatiko, pri tem je seveda poudarek na grško-rimski literaturi večji, ker iz obeh izhaja nadaljnji evropski literarni in splošno umetnostni razvoj. V srednjeveški književnosti podamo pregled značilnih vrst in snovi, tu se zadržimo več tudi ob liriki (kolikor nismo posegli podrobneje na to področje že pri kitajski liriki). Srečamo se s ljudskim slovstvom in njegovimi značilnostmi, s srednjeveško zgodovino Slovencev in končamo 1. letnik na pragu humanizma in renesanse. Snov je možno obdelati brez težav, pri tem pa moramo izbirati za obravnavo čim primernejše tekste, za katerih iskanje ob dokaj dobri čitanki Svetovna književnost ni potrebne večjega truda. Pri čitavi upoštevamo trojen moment: knjige iz obravnavanega obsega učne snovi (za 1. letnik ljudska, orientalska, antična, srednjeveška književnost), knjige, ki obravnavajo določeno dobo (za 1. letnik npr. zgodovinski romani o antiki, srednjem veku), knjige, ki so primerne za določeno stopnjo razvoja. Program naj bo čimbolj obsežen, da je dana možnost širše izbire, in tudi praktično je s tem omogočeno, da dobi vsakdo v roke eno od knjig, kajti vsi ne morejo

SLAVISTIČNI KONGRES

Letošnji kongres jugoslovanskih slavistov, ki je potekal od 13. do 17. septembra v Sarajevu, ni imel kakor prejšnji številne specialne (in dostikrat tudi nezanimive) teme, ampak se je osredotočil na nekaj glavnih tem, na katere so se navezovali koreferenti in diskusija.

Prvi dan je bil posvečen pripravljajoči se zgodovini jugoslovanskih književnosti (prof. S. Nažević) in z njo v zvezi s problemi periodizacije (prof. D. Živković). Poudarjali so je potrebo po znanstveno napisanem delu te vrste, ki more biti le plod kolektivnega napora. O periodizaciji se je teoretiziralo precej na splošno in megleno, referent je od teme zahajal tudi na področje stilistike. Pri vsem tem pa se nam je zdelo nerazumljivo, čemu toliko govorjenja o pripravah za zgodovino, ko takšno delo vendar že pišejo in ga nameravajo izdati naše Maticе, srbska, hrvatska in slovenska, ter katedra za makedonski jezik in književnost na skopski univerzi. Ali se ne pravi temu voziti proti istemu cilju po dveh tirih hkrati in brez potrebe trošiti dragocene moči in sredstva? Ali pa morda hoče Sarajevo kot pobudnik te druge literarne zgodovine zgolj prestižno tekmovali z Novim Sadom?

Mnogo bolj pomembna in smotrna je bila tema drugega dne in z njo vred je bilo izredno živahno tudi razpravljanje, ki se je zavleklo pozno v noč. Referentka (prof. M. Ivić), ki skuša kaj dognati normo za sodobni knjižni jezik, zavračala kot nezadosten jezik kmečkega podeželja in se zavzemala za jezik velemestnih središč, kakršna sta Beograd in Zagreb. Iz koreferatov in v diskusiji se je pokazalo, da knjižni jezik v resnici s časom, civilizacijo in kulturo raste in se razvija, da je za norma danes treba jemati jezik sodobnih književnikov, zlasti prozaištov (ne pa splošne komunikacijske službe, časopisov, radia in televizije) da

pa je kot osnova še vedno treba upoštevati ljudski jezik. Pri razpravljanju o jezikovni normi so med delegati z juga živo prihajali do izraza tudi različni pogledi na srbohrvatski jezik: nekateri so ga proglašali za enotnega in nedeljivega, drugi so poudarjali njegovi dve varianti, zahodno in vzhodno.

Tretji dan je bil posvečen vlogi svetovne književnosti pri poiku nacionalnih. Referent (prof. I. Frangeš) in koreferenti so prihajali do zaključka, da je nacionalno književnost danes nemogoče znanstveno preučevati in pedagoško posredovati izolirano od svetovne, da pa se je pri tem varovati nevarnosti, da bi domače književnost podcenjevali in poveličevali vse tuje. Manj prečljive so bile teze referenta četrtega dne (prof. R. Lalić), ki je skušal prikazati nujnost primerjalnega študija slovanskih literatur kot neke organske enote. Pač pa je bila otipljivo pravila misel drugega referenta (prof. F. Bežalj), da je treba od specialnega študija posameznih slovanskih jezikov spet v večji meri preiti h komparativnemu preučevanju, ki tudi zagotavlja trdnjše znanstvene izsledke.

Četrtdan so v posebni sekciji delali slavisti praktiki s srednjih šol in razpravljali o temeljnih smernicah pri sodobnem poiku materinščine in književnosti (posebno zanimiv je bil menda Rosandičev koreferat). Med sklepi zaključnega dne je bilo rečeno, da je treba tesnejšega sodelovanja med prosvetnimi oblastmi in zavodi za šolstvo na eni ter slavističnimi društvi in pedagoški praksi na drugi strani, kar zaveda osnovna načela pouka, program, učbenike in drugo. Sklepnjeno je tudi bilo, naj bi po vseh filozofskih fakultetah in pedagoških akademijah v državi (kolikor že ne obstajajo) ki poučujejo materinščino na različnih stopnjah. V aktivu za slovenski jezik bi učitelji izmenjivali izkušnje, po potrebi poenotili podrobne učne načrte, ugotavljali, katera učna snov zasluži večji poudarek v posameznem razredu, ločili bistveno od nebitnega in natančneje določili konkretne naloge jezikovnega pouka na različnih stopnjah. Tako organiziran pouk slovensščine od prvega do osmega razreda bi bolj ustrezal postavljenim smotrom pa tudi sposobnostim in zmožnostim učencev.

Dobra knjiga je najboljši pomočnik pri jezikovnem izobraževanju. Lepo bi bilo, če bi imel vsak učitelj tudi v zasebni knjižnici slovnico in pravopis. Dokler pa to še ni povsod mogoče, je toliko bolj potrebno, da je vsaj v učiteljski knjižnici na razpolago dovolj takih priročnikov.

Ko bomo obravnavali slovnico, pravopis, popravljalni slog, se nam utegne zgoditi, da bodo učenci povedali zgledje za napačno rabo, ki so jih našli v tisku, v napisih in tiskovinah, v govoru in pisavi staršev. Skrbimo, da ne bodo mogli povedati tudi primerov, ki so jih našli v govoru svojih učiteljev. Učenci so dobri opazovalci, zgled pa je učinkovito vzgojno sredstvo.

Zelimo, da pismo SZDL Slovenije ne bi bilo le prilika za enkratno akcijo, temveč naj bi bilo spodbuda našim učiteljem za njihovo redno in stalno skrb za čistost slovenskega jezika.

živjo bitje, ki je spremljalo zgodovino Bosne in usodo posameznikov, in je kot tak moral postati junak Andričeve velemetnine. Tudi vojnja nad skalnatim kanjonom Drine in po gorskih planotah Bosne v sončnem jesenskem dnevu ter posredni stik s tamkajšnjimi ljudmi, raznih ver in kultur sta pomnila za nas čudovito doživetje svojevrstne dežele.

Kongres je dostojno izpolnil svojo nalogo: slavisti so si izmenjali sodbe o perečih znanstvenih in strokovnih vprašanjih, obnovili so prijateljske stike s tovarši iz drugih republik, se približe seznanili s pokrajinskimi značilnostmi in kulturnimi razmerami dela naše domovine ter spet živje občutili potrebo po bratstvu med našimi narodi.

Joža Mahnič

Slovenščina v šoli po pismu SZDL

(Nadaljevanje s 1. strani)

so dvignila slavistom učno obveznost v imenu enakovrednosti vseh predmetov, ne da bi upoštevala večji obseg dela. Naj se ne bi dogajalo, da bi učenci zaradi takih ukrepov imeli manj pismenih izdelkov in da ti ne bi bili popravljeni tako skrbno, kot bi bilo prav.

Slovenščino poučujemo v osnovni šoli osem let, to delo opravlja več razrednih in predmetnih učiteljev. Čeprav je vsak načrt zaokrožena celota in vsak učitelj prispeva k uresnitvi postavljenih smotrov, pa je med temi učitelji premalo povezave. Pouk slovensščine bi bil bolj narčten in zato tudi uspešen, če bi bolj usklajevali svoja prizadevanja vsi učitelji, ki poučujejo materinščino na različnih stopnjah.

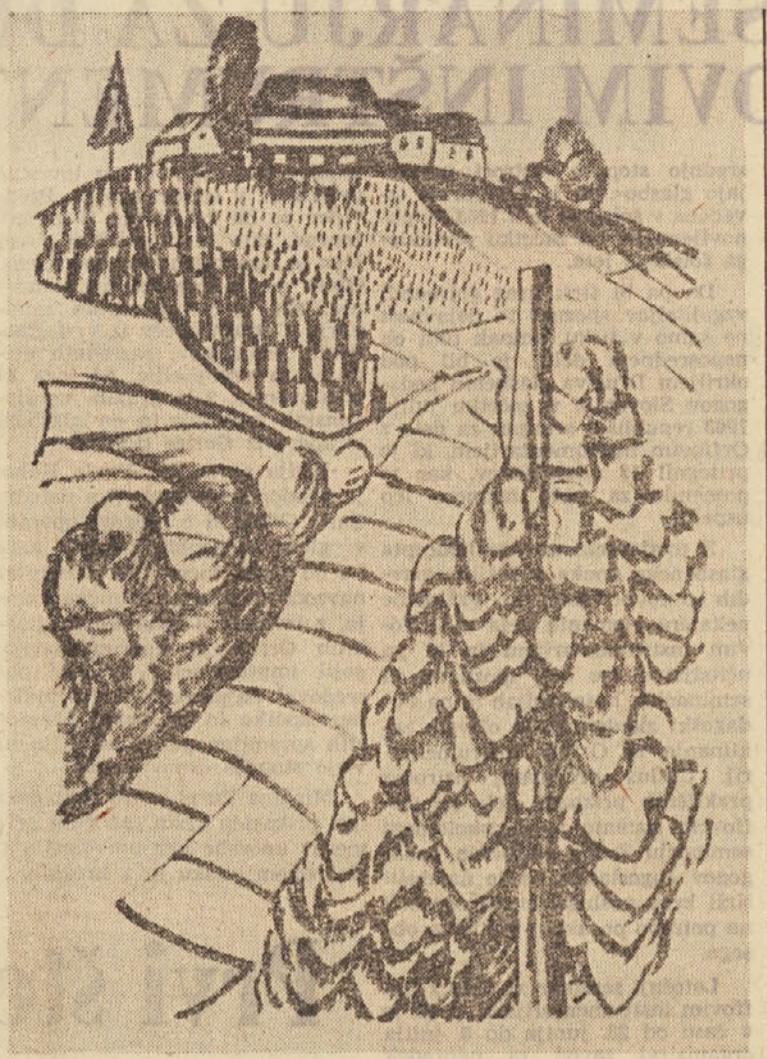
V aktivu za slovenski jezik bi učitelji izmenjivali izkušnje, po potrebi poenotili podrobne učne načrte, ugotavljali, katera učna snov zasluži večji poudarek v posameznem razredu, ločili bistveno od nebitnega in natančneje določili konkretne naloge jezikovnega pouka na različnih stopnjah. Tako organiziran pouk slovensščine od prvega do osmega razreda bi bolj ustrezal postavljenim smotrom pa tudi sposobnostim in zmožnostim učencev.

Dobra knjiga je najboljši pomočnik pri jezikovnem izobraževanju. Lepo bi bilo, če bi imel vsak učitelj tudi v zasebni knjižnici slovnico in pravopis. Dokler pa to še ni povsod mogoče, je toliko bolj potrebno, da je vsaj v učiteljski knjižnici na razpolago dovolj takih priročnikov.

Ko bomo obravnavali slovnico, pravopis, popravljalni slog, se nam utegne zgoditi, da bodo učenci povedali zgledje za napačno rabo, ki so jih našli v tisku, v napisih in tiskovinah, v govoru in pisavi staršev. Skrbimo, da ne bodo mogli povedati tudi primerov, ki so jih našli v govoru svojih učiteljev. Učenci so dobri opazovalci, zgled pa je učinkovito vzgojno sredstvo.

Zelimo, da pismo SZDL Slovenije ne bi bilo le prilika za enkratno akcijo, temveč naj bi bilo spodbuda našim učiteljem za njihovo redno in stalno skrb za čistost slovenskega jezika.

VELIMIR BATIC

Igor Pleško: Gorica, tuš

Revija Pionir v preteklem letu

Ce prelistamo številke revije »Pionir« letnik 1964/65, se kot biologi nehote ustavimo pri člankih, ki opisujejo naravo in življenje v njej. Namenjeni so mladini Osnovnih Šol. Pogledimo njihovo vsebino.

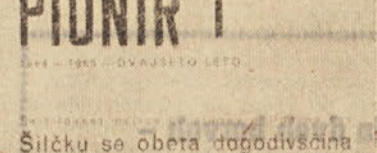
Članki, ki jih je napisal dr. Janez Matjašič, so poučni, tudi učitelji jih ne smemo prezreti. Mislimo, da je naloga vsakega pedagoga, da list predreča in opozori učence na zanimivost življenja v kapljici vode je članek, ki na kratko pove zgodovino mikroskopa, kako pod njim opazujemo in kaj vse lahko vidimo v tako majhnem prostoru, kot je kapljica vode. Isti avtor nam lepo opiše kje vse žive bitja, kam so zadržani in kako se bojujejo za svoj obstoj. Zadržana leta je elektronski mikroskop odkril nove značilnosti o strukturi celice. Naša dolžnost je, da v primerli obliki opozorimo učence na kratko in preprosto, kako opazujemo skozi elektronski mikroskop zgradbo celice, omenimo lahko še morebitne razlike, ki jih vidimo pod svetlobnim in elektronskim mikroskopom. Primerjamo skice članka »Naše telo kot vzorno urejena država« bosta zanimala učence VII. razreda. Pri pouku somatotije res ne utegnemo vsesa prebrati; kaj če bi pripravili učencem, naj sami preberejo članke doma, ali pa bi podobne članke prebrali med suplencami. Vsekakor je potrebno, da učence opozorimo na zanimivo vsebino in domislejne ilustracije ob tekstu.

Zelo dobrodošli so članki: Se trideset metrov do slonov. Srečanje z bivoli. Okrajni za ostani. Nočni lov na panterja. Moje kobre. Vsi, ki predavajo vemo, kako malo nam ostane časa za ekologijo in kako potrebno je, da dopolnimo učno uro tudi z okoljem in načinom življenja živalske vrste. Isto velja za članek Nade Gogala, ki nam opisuje vse o hišni kobilici. Gotovo je v vsakem razredu kdo, ki pozna to nadlogo. Prav posrečeno je izbran odlomek iz knjige dr. Kazimira Tarmana »Zelena odeda«. Mladino najbolj navdušujejo navodila za poskuse. Zelo zaželene so eksperimentalne naloge, ki jih lahko npra-

vijo učenci sami, ali pa jih skupno rešujemo na pridrosivnih krožkih. Nadvse dobrodošla so navodila za opazovanje narave in življenja v njej. Slike rib, prav tako slike cvetja okrog nas in ptice naših vetrov, izumrti plazilci, nekaj lepih barvnih prilgo živali in naših godovnih in kraljevih živali poestrjo revijo. Slike opozorijo mlajše bralce na življenje v naravi ali mu vzbude zanjo zanimanje. Slike so tako dobre, da brez spremnega besedila dovolj povedo in prav zato pionirje še bolj pritegnejo in navdušijo.

Ce nazadnje še enkrat prelistamo lanski letnik Pionirja, naj ob tem pomenimo, da smo veseli članikov, ki smo jim v tem letu brali, ker so strokovno dobri in metocično pravilno zasnovani: mlademu bralcu izpopolnjujejo znanje in vzbujajo zanimanje za naravo in to na nienu dostopen, nazoren način. Amap Slavka

PIONIR 1

Šilčku se obeta dogodivščina VURU GAGARIN - MOJA OTROŠKA LETA

Ob četrtem letniku TIM

V septembru je izšla prva letošnja številka TIM. revije za tehnično in znanstveno dejavnost mladine. Revija je v glavnem kar rečno izhajala po desetkrat med šolskim letom, in sicer vsako leto v nekoliko povečanem obsegu. V preteklem letniku so imela pomembno vlogo dve strani, poleg tega pa še redno prilogo za modelarje, na kateri so bili načrti za gradnjo modelov risani v merilu 1:1, 2:1 in naravni velikosti.

Ni namen tega sestavka nadržane analize dosedanjih tri letnike revije, pač pa bi bilo morda prav, če bi skušali kratko označiti njen pomen in vrednost, oziroma če bi poskušali ugotoviti, koliko je TIM s svojo vsebino in programsko zasnovano prispevala k tehničnemu vzgojnemu in znanstvenemu delu mladine in kako je zadovoljevala tuji interese mladine in raznih področjih naravoslovnih znanosti.

Ze bežen pogled v lanski letnik nas prepriča o tem, da je TIM mnogo več kot zgolj zbirka načrtov za samogradnjo raznih modelov, torej revija kot samo priložnost za mladino. TIM želi ustreti tudi tistim učencem, ki se posebno zanimajo na primer za elektrotehniko ali za radiotehniko, kot tudi tistim, ki jih zanimajo vprašanja s področja fizike, biologije, kemije, meteorologije, geografije, fotografske in. Poleg tega revija redno prinaša novosti in zanimivosti iz znanosti in tehnike, v rubrici »Timova panorama« pa številne drobne zanimivosti od vsepovsod, včasih pa tudi daljši informativni sestavek kot na primer pregled slovenskega pravnega sistema v gospodarstvu od osvoboditve do danes.

Vsebinsko je revija razdeljena v rubrike, ki so razvidne iz kazala, n. pr. Spretno roke. Radiotehnika, Modelarji, Fizika, Biologija, Kemija, iz znanosti in tehnike. Timova panorama itd. Na vsaki rubrici so bili v lanskem letniku tudi na straneh posameznih števil, vendar v tako drobnem tisku, da jih skoraj ni bilo mogoče opaziti. V letošnjem letniku je ta pomanjkljivost odpravljena. Prav bi bilo, če bi prinesla zadnja številka slovenskega pravnega sistema. Opazili smo, da je rubrik celo več, vendar se ne morejo vse zvrstiti v vsaki številki, kar je glede na omejenost prostora seveda razumljivo.

Poleg teh bolj ali manj stalnih rubrik vzbujajo TIM od naslovom Timova panorama kontakt s svojimi bralci. TIM povzročarja na številna vprašanja mladih bralcev, ki so dostikrat zelo zanimiva. Mnogi prošnja za tehnične nasvete, zlasti kadar zahtuje v težave pri svojem delu, drugi žele še dodatne načrte, nekateri pa sporečajo celo predloge in kritične priponke.

V četrtem letniku se revija v osnovni programski zasnovi ni izpremenila. Slejkoprej skuša ustreči željam in interesom čim širšega kroga bralcev, ki se zanimajo za gradnjo modelov in raznih tehničnih predmetov. Izredno zanimivo so vprašanja s področja naravoslovnih znanosti. Na novo so uvedli še male ogiate, od druge številke dalje pa še stalno rubriko Nasveti mladim fotografom. Naovedano je objavljane zanimivih ugank in problemov iz matematike, fizike in kemije ter naravnih znanosti. Hvaljevredno je, da so s prvo številko pričeli objavljati osnove tehniškega risanja, kar bodo nadaljevali sistematično skozi ves letnik.

Kot vidimo, je za revijo značilna velika širina in pestrost. Težiče je na rubrici »Spretno roke«, ki mladim učencem zares bogato izbiro navodil in načrtov za gradnjo različnih modelov strojev, vozil, letal in raznih tehničnih priprav. Gotovo ni lahko tako obsežno in raznoliko področje, kot je tehnika in poljudna znanost. Naše študentje in učence, ki morajo upoštevati tudi tekoče probleme in potrebe. V tem je vzrok, da revija vsebinsko še ni dovolj enotna, urejena in da je čutili iskranje vedno boljšen oblik in načevov. TIM je končno prva slovenska revija, ki vrste za mladino. Njena vrednost je predvsem v tem, da podpira vse vrste izvensolskih tehničnih dejavnosti mladine, poleg tega pa pomaga tudi šolskemu tehničnemu pouku.

Med osnovnosolsko mladino si je TIM pridobil že neresljivo priljubljenost. V izredno malo izvedeli, da letošnje številke šole naročajo večje število izvodov. To je vsekakor razveseljuje, manj razveseljuje, pravzaprav kar nerazumljivo pa je, da vodstva nekaterih, celo večjih šol osnovnostno vrnele celo pošiljko, da bi se spremenila v predmetni učenci učitelji in ne da bi vrstila učence, ali žele naročiti revijo. Morda se v takem odnosu do revije nekdo nekako zrcali tudi odnos do tehnične vzgoje naših mladincov.

Drago Mehora

Nove knjige

- **Sigrid Undset: Kristina Lavransova hči**, roman v treh knjigah. Tretja izdaja. Prevedel Josip Prezelj. Založba Lipa Koper.
- **Sigrid Undset: Povest o Viga-Ljotu in Vigdis**. Prevedel Janko Moder. Založba Lipa Koper.
- **Lavo Cermelj: Slovenci in Hrvatje pod Italijo med obema vojnama**. V počastitev dvajsetletnice osvoboditve izdala Slovenska matica v Ljubljani. Cena 2750 dinarjev.
- **Vasilij Melik: Volitve na Slovskem 1861—1918**. Razprave in eseji 10. Založila Slovenska matica v Ljubljani. Cena: 4750 din.
- **Julij Titl: Socialnogeografski problemi na koprskem podeželju**. Izdala založba Lipa. (Doktorska disertacija)
- **Vlado Ribarič: Zemlja se je strela**. Cankarjeva založba. Zbirka »Planet«.
- **Ada Škerl: Obdelani pasteli**. Sodobna slovenska poezija 11. Založba Lipa Koper.
- **Branko Hofman: Ljubzen**, roman. Založba Lipa Koper.

globino nudila popolnost življenja in umetnosti. Mimogrede - ob obilici predmetov znanstvene eksaktnosti, ki pospešuje razvoj mišljenja, je slovensčina kot splosno kulturni predmet tista, ki naj razbiva tudi čustveno komponento osebnosti mladega človeka. Slavist naj koristno poseže komparativno tudi na področja drugih umetnosti, saj s tem pridobi tako predmet kot tudi dijaki. Potem ko smo končali realizem in naturalizem v I. polletju, nam ostane za II. polletje evropska ter slovenska modernost in pregled srbohrvatske moderne. Pri moderni lahko povsem utemeljeno prenesemo težiče na slovensko literaturo, ki doseže prav zdaj drugo umetniški višek po Prešernu. Evropske avtorje pregledno obdelamo, preberemo nekaj zanimivejših tekstov, nato pa se podrobno stavimo pri Cankarju in Zupančiču, pri največjih dosežkih lirike, proze in dramatike tega obdobja. Za našo moderno pregledno označimo še srbsko in hrvatsko moderno.

Tako ostane za 4. letnik pregled evropske literature 20. stoletja in naše književnosti med vojnama, v času NOB in vojne literature, ki pomeni s svojim 20 - letnim razvojem že tudi posebno obdobje, katerega je vsekakor že potrebno upoštevati. Gotovo je snov za 4. letnik najbolj zahtevna in terja največ dela vsakega slavista. Po izbranih pregledih modernih evropskih in drugih literatur za analizo posameznih tekstov (neka) nam jih nudi Svetovna književnost II. se posvetimo naši književnosti med

obema vojnama, ki je za nas najbolj živa, tehtna in problemska. Žal za slovensko literaturo v tem obdobju nimamo pravega berila (Slovenska književnost I. sega do moderne, Slovenska književnost II. pa je šele sestavljena in še ne bo tako kmalu izšla). Deloma si lahko pomagamo, da vzamemo kot pomožno knjigo Kri v plamenih (izdaja Kondor), ki nam nudi vsaj nekaj pesniških tekstov te dobe.

Ce dopolnimo naše delo v štirih razredih še s smiselno povolitvijo glavnega literarnega razvoja v okviru predmatritetnega ponavljanja, smo lahko uspešno izpolnili cilj predmeta: širša kulturna razgledanost ob seveda čimboljšem ustnem in pisnemem izražanju.

Ozrno se še po knjigah, ki jih imamo (ali nimamo) za pouk slovensščine. Najboljši knjigi — članki sta predvsem antologiji Svetovna književnost I. (do romantike) in Svetovna književnost II. (od vključno romantike do danes). Knjigi bi zahtevali obširno ocenitev, zato naj ne med mestu dam le vse priznanje urednikom in založbi, ker so nam nudili ta res odlični pripomoček. Zlasti ustreza I. knjiga (izbor tekstov in sistem opomb bi bil seveda lahko tudi kaj drugačen). II. knjiga pa je zaradi obsežnosti snovi zastavljala večje težave pri izboru. Poleg tega je mestoma za gimnazijca tudi dokaj zahtevna. Kot pri prvi se tudi pri drugi knjigi nudi problem izbora in opomb. Tekste izbiramo seveda po lastni presoji ali do-

dajamo druge, če nam bolj ustrejajo. Opombe v drugi knjigi so še bolj zgoščene, včasih ne presajajo daljšega naštevanja imen, vendar se tudi temu ni dalo ogniti, če ne, bi obseg knjige občutno narasel. Vsebujejo pa opombe pregledne označitve dob, ki so nam lahko prav v prid. Kot pripomoček za svetovno književnost imamo še Bohančevo Zgodovino svetovne književnosti (do renesanse) in pa Tieghemovo Zgodovino evropske in ameriške književnosti od renesanse do danes. Za slovensko književnost se opremo lahko na novi Janežev Pregled slovenske književnosti, ki je od dosedanjih vsekakor za šolo najprimernejši (vprašanja za ponavljanje sicer niso najbolj posrečena). Dijaki dobe v Janeževi knjigi vsaj podatke, profesorju pa ostane več časa za interpretacijo del, kar je vsekakor najpomembnejši del pouka književnosti. Dosedanja praksa duhanogerna narekovanja je slavista izredno obremenjevala in mu oteževala delo ter jemala dragoceni čas. Za pripomoček pri obravnavi srbohrvatske literature imamo dve Jurandžičevi berila, ki ju kdaj pa kdaj uporabimo, čeprav ostane vprašanje, ali ni boljše brati kakor srbohrvatsko delo raji v lepem slovenskem prevodu (npr. Njegošev Gorski venec v Gradnikovem prevodu ipd.) Sploh je obseg obravnave srbohrvatske književnosti kaj utesjen, ustavitvmo se lahko le ob najpomembnejših imenih in delih. Berilo Slovenska književnost I. sega, kot smo že omenili, le do moderne in je izdaja Slovenske književno-

sti II. prav potrebna. Berilo samo je sicer v glavnem ustrezno, čeprav ga moramo tu pa tam s teksti dopoljevati. Sprva so manjkale tudi kakršnekolik opombe, ta pomanjkljivost je bila obznej odpravljena, a ne povsem. Kljub omenjenim priročnikom ostane še obilo ustvarjalnega dela za vsakega profesorja, česar nobeni priročniki ne morejo odtehati. Slavist je prisiljen spremljati domačo in tujo književnost vsaj v njenih bistvenih pojavnostih.

Obravnavani kompleks snovi je samo glavni sestavni del pouka slovensščine. Predimno na drugo področje — jezik. Kako naj organiziramo jezikovni pouk na gimnaziji? Zdi se mi, da je to kljub učnemu načrtu dokaj nejasno vprašanje. Najprej ugotovitev, da obravnava jezika ne more in ne sme biti ločena od literature. Bistveno, s čimer se po mojem mnenju mora ukvarjati slavist pri jeziku, je kultiviranje ustnega in pismenega izražanja dijakov ter ukvarjanje s praktičnimi vprašanji sodobnega pogovornega in knjižnega jezika. Vse to pa lahko smiselno vključimo v pouk književnosti (šolske naloge, čtivo, referati, razne oblike ustnega in pismenega izražanja). Togo obnavljanje nekkih slovnčnih kategorij ne vsebuje pravega smisla, čeprav ni rečeno, da se sploh ne velja ustavitv ob vprašanih glasoslovlja ali oblikoslovlja. Za osvežitv jezikovnega pouka pa potrebujemo predvsem prapravno jezikovno vodnico, nova slovenska slovnica 1964 je namreč ostala po svoji suhoparnosti ena-

kovredna prejšnji in obe izdaji še vedno presega prva povojna izdaja iz leta 1947. Obet, ki nam ga nudi je pripravljena jezikovna vodnica in stilistika dr. Jožeta Toporišiča, je torej prav pomenljiva. Prijetna, dasi žal mnogo pretanka, je jezikovna vodnica Ceneta Kopčaverja, ki nam lahko s posameznimi primeri služi kar prav. Pripomniti moram, da se mi zdi pa odveč obširno historiziranje v jeziku, kot to predvideva učni načrt (npr. v 2. in 3. razredu). Jezikovne značilnosti tako ali tako poudarimo v posameznih tekstih, ravno tako posebno značilno izražanje posameznih avtorjev (Prešeren, Cankar itd.). To je, skratka, nujno vključeno v obravnavo teksta. Cilj pa ne more biti jezik v svoji historični, ampak v svoji estetski funkciji. Potrebno je seveda še ukvarjanje s pravopisom in praverjemem, t. j. z vsakdanjimi in aktualnimi jezikovnimi vprašanji. Slovnčne pravine naj bi sploh še utrdila osemletka, saj ima za to več časa, poleg tega pa to predvideva njen učni načrt! V oporo slovensščine v osemletki so tudi štiri solidne jezikovne vodnice (za 4., 5., 7. in 8. razred). Žal se še vedno zgodi, da pride v 1. razred gimnazije dijaki z nejasnimi ali povsem pomanjkljivimi pojmi celo o besednih vrstah in stavčnih členih (vzroki za to so sicer znani in celo opravičljivi! — prehajanje v naslednji razred s slabimi ocenami). S temi vprašanji se je profesor v gimnaziji prisiljen spoprijeti (na račun svoje že tako obsejne snovi). Jezikovni pouk naj bo torej smiselno vključen v

obravnavo tekstov in celotno delo slavista, dopolnjevan pa naj bo z občasnou obravnavo slovnčnih kategorij. Slaba slovnčna podlaga pri slovensščini se nujno vidno kaže pri tujih jezikih, ker temu primerno ne gre tudi slovnica tujega jezika. Poudarek na slovnčnem ponavljanju naj bo predvsem v 1., morda še v 2. razredu, medtem ko v 3. in 4. razredu težko predelamo že samo načrt iz književnosti. Kot vemo, sodita k slovensščini še filmska in gledališka vzgoja. V večjih mestih, kjer so gledališča, je seveda nujno za vsakega slavista, da spremlja repertoar in o delih spregovori tudi v šoli, bodisi sam bodisi da organizira referate ali debate o gledališkem delu. Ker sodi dramatika že tako k pouku literaturo, lahko z obravnavo katerakoli dramskega dela lepo dopolnimo naše eventualno teoretiziranje o dramatikci s praktični pogledi. Vprašanje je, če slavist utegne ob vsej svoji obširni snovi popolnomo prevzeti še filmsko vzgojo. Ali ne bi filmske vzgoje uvrstili v predmet umetnostna vzgoja? Ne kaže zanikati, da film sploh ne spada v naše področje; slavist naj vsaj spremlja filmski spored v svojem kraju, če se že teoreticno podrobneje ne ukvarja s filmsko umetnostjo. Vpliv filma je na mladega človeka tako velik, da to moramo upoštevati in film vsaj delno vključiti v naš pouk. Neogibno je npr. primerjanje filmskih obdelav literarnih del z literarnimi deli samimi. Na podlagi pogovorov, anket, spisov, lahko iz-

(Nadaljevanje na 6. strani)

PO SEMINARJU ZA DELO Z ORFFOVIM INSTRUMENTARIJEM

z Orffovim instrumentarijem

Ko so se pred nekaj manj kakor desetimi leti pojavili v naših trgovinah z glasbili prvi instrumenti Orffovega šolskega instrumentarija, so jih naši glasbeni vzgojitelji sprejeli s precejšnjim nezaupanjem. Ko pa so na seminarjih za glasbeno vzgojo prešli med drugim tudi prve, še zelo skromne napotke in nekaj gradiva za delo s temi instrumenti, se je marsikdo navdušil in šole ter vzgojne ustanove so začele v vedno večjem številu nabavljati ta koristen pripomoček sodobne glasbene pedagogike. Napotki in notno gradivo pa so bili preskromni in preveč pomanjkljivi, da bi zadoščali za trajnejše delo v tej smeri. Po prvih poskusih je marsikdo opustil to delo in po mnogih naših šolah leže instrumentariji leta in leta brez haska ali pa se uporabljajo na nepravilen način, ki lahko povzroči v glasbeni vzgoji več škode kakor koristi.

Da bi se stanje vsaj nekoliko izboljšalo, so se zainteresirani ljubljanski glasbeni pedagogi nekaj let zapored sestajali redno enkrat na teden v večernem času in se seznanjali s tem delom. Vzporedno s tem so začela izhajati podrobnejša navodila v mladinski glasbeni reviji Grlici, razmnoženega je bilo nekaj notnega gradiva, spodbujanju k temu delu pa je bila namenjena tudi uspeša radijska šolska ura za

srednjo stopnjo »Otroci ustvarjajo glasbo«, ki je bila prvič izvedena v šolskem letu 1963/64, ponovljena pa na začetku preteklega šolskega leta.

Da pa bi širši krog glasbenih vzgojiteljev spoznal to dejavnost ne samo v tisku, ampak tudi ob neposrednem delu, je bil pod okriljem Društva glasbenih pedagogov Slovenije v začetku julija 1963 republiški seminar za delo z Orffovim instrumentarijem, ki je pritegnil 18 udeležencev, kar je pomenilo za naše razmere lep uspeh.

Z uvajanjem novega koncepta glasbenega pouka v nižjih razredih osnovne šole, ki vključuje nekatere elemente dela z Orffovim instrumentarijem in ki ga učiteljstvo vse bolj spoznava na seminarjih, hospitacijah in na Pedagoški akademiji, je oživelo zanimanje za Orffov instrumentarij. Ciklus predavanj oziroma praktičnih prikazov dela po Orffovem sistemu na lanskeoletnem seminarju Zveze glasbenih pedagogov Jugoslavije pa je navdušil širši krog poslušalcev in opozoril na potrebo po akciji v širšem obsegu.

Letošnji seminar za delo z Orffovim instrumentarijem, ki ga je v času od 28. junija do 3. julija organiziral zavod za napredek šolstva SR Slovenije, je bil za-

mišljen kot priprava na tovrstne prireditve v širšem okviru. Predviden je bil za največ 20 udeležencev, zato je bil o njem obveščen le sorazmerno skromen krog. Obisk pa je presejal pričakovanja, saj je prisostvovalo seminarju 27 poslušalcev iz vrst glasbenih pedagogov, razrednih učiteljev in vzgojiteljev, od tega 24 iz Slovenije, 2 iz drugih jugoslovanskih republik in en glasbeni terapevt iz Gorice (Italija).

Vodja seminarja Pavle Kalan je uvodoma spregovoril o sistemu Carla Orffa in o njegovi uporabi v glasbenovzgojni praksi, nato pa ob praktičnem delu seznanjal navzoče z elementi ritmične vzgoje, z izvajalsko tehniko na glasbilnih Orffovih instrumentarijih, gojil improvizacijo ter jim posredoval najpotrebnejše metodične napotke in po nekaj preprostih spremljivih pesmi za nižjo in višjo stopnjo osnovne šole.

Mirjana Turel je ob skupinski igri prikazala vrsto različnih primerov uporabe instrumentarija v glasbenem pouku in v krožkih.

Natalin Tomšič je vodil pouk blokflavte za začetnike in naprednejše. Posamezne probleme je sproti prenašal na praktično gradivo, na melodije ljudskih pesmi, del starih mojstrov in primerov iz sodobne glasbe, najprej v enoglasju, kasneje tudi v dvo- in končno v troglasju.

Seminar je potekal v nadvse prijetnem delovnem vzdušju in je rodil zaželen uspeh. Ob delu s tako številnim in v strokovnem pogledu tako raznovrstnim avditorijem pa so dobili predavatelji dragocene pobude za organizacijo nadaljnjih seminarjev v večjem obsegu, ko bo potrebno delati v več ločenih skupinah in upoštevati pri tem strokovno usposobljenost udeležencev.

Zivo sodelovanje udeležencev seminarja prča, da zanimanje za tovrstno delavnost narašča, kar nalaga organizatorjem nove naloge. V zaključnem razgovoru je bila zlasti poudarjena zahteva po tem, da bi tovarna »Melodija« ponovno začela izdelovati potrebne instrumente, prav tako pa si vsi žele čimveč partitur. ČB

Prvi številki Cicibana in Kurirčka

Pred poročilom o številki »Cicibana« v oklepaju: (gospodarska reforma, ki bo brez dvoma prinesla večje gospodarske koristi in prihodnosti, če bo le pošteno in dosledno izpeljana, pa seveda prinaša manjše »današnje« težave, odpovedi, štednjo v družini itd. Začetek šolskega leta, ki je za starše z več šoloobveznimi otroki zmeraj finančni udarec, je v tej fazi reforme še bolj boleč. Starši, ki so doma tako ali drugače začeli s štednjo zaradi relativne vsesplošne druginje, so tako poskusili tudi s šolskimi izdatki. Želijo jih skržiti na najnujnejše. Marsikateri otrok se mora odpovedati šolski malici, sedaj ko je njena cena ekonomska in ni več pomoči od države. Učiteljem je težko zahtevati od otrok kakršenkoli dinar v tem času. Kljub prijaznemu vabilu odgovornega urednika Cicibana Leopolda Suhodolčana v zadnji številki Prosvetnega delavca, moram reči, da mi je kar težko zastaviti besedo za mladinski list, če imam v razredu otroke, ki ne morejo prinesiti denarja za šolsko malico. Res je, da nekateri učitelji urejajo te reči bolj »avtoritativno«. Pomembna pa se mi zdi ta Suhodolčanova misel: »Storiti bomo morali vse, da bodo lahko naši mladi državljani poceni kupovali kakovosten mladinski tisk. Seveda pa to ni zgolj zadeva založbe, ki izdaja branje, temveč vse naše družbe in njene - reformirane - kulturne politike.«

Pa si oglejmo najprej CICI-BANA!

Dejal bi, da je ta list začel novo šolsko leto najbolj ambiciozno in obetajoče, saj kaže prva številka, da uredništvo želi dvigniti kvaliteto. K tej misli me vodi že omenjeni zapis L. Suhodolčana in njegova uredniška beseda v samem Cicibanu. Pesmi objavljajo Črtomir Sinkovec, France Forstnerič in Neža Maurer. Boljši se mi zdita pesmi Norčije na paši (C. Sinkovec) in Dedkova slika (F. Forstnerič). Druga Forstneričeva pesem Dežnik in Prešter N. Maurer sta pač hudomušni domisljici v verzih.

Prozo pričrta slovenska pravljica Orehova vejica z izrazitim vzgojnim poudarkom, ki pa ni vsiljiv. Kar preseneča pa obstane bralec pred Prežihovo besedo v Cicibanu (odlomke iz Ajdovega strnišča). Ta klena in preprosta govornica je vrhunec te številke in pametno je bilo, da so jo uvrstili. Otrokom bo posredovala trdo delo koroškega človeka za obstoj. In ne bo jim nerazumljiva. Sledi pravljica Ele Peroci Škarjice, domiselna Filipičeva zgodba O Čenčku in sončku in bridka Ribičičeva črtica Mamica, saj bom pridna. Poleg Vorančevega odlomka je to najboljša

»PROSVETNI DELAVEC«

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije - Izide štirinajstodnevno med šolskim letom - Urejuje uredniški odbor - Odgovorni urednik Drago Ham - Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 2, telefon 313-722, int. 363 - Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1, telefon 22-284 - Pošta predal 355-VII - Letna naročnina 600 din. za tole in ustanove 1200 din - St. tek. računa 600-14 608-16 - Tiska CZP »Ljudska pravica«

proza v tej številki. Šolsko vzdušje poseduje Smiljan Rozman v sestavku Šolski hodniki, vendar ni tokrat njegovo pisanje kaj več kot kramljanje. L. Suhodolčan pa je pričel z zgodbo Moj prijatelj slon; bomo videli.

Ostali sestavki so poljudne vsebine, izbrani so tako, da bodo lahko pomagali učiteljem pri učni snovi. (M. Zupančič: V naših gorah, Miška Tarman: Novice iz narave, Tomaž Kalin: Od splava do atomske ladje. Sledijo še uganke in quizi. O ilustracijah bo, upam, morda nekoč spregovoril strokovnjak. Vtis, ki ga zapustijo, kaže na raznolikost. Ilustrirali so: Ančka Gošnik-Godec, Milan Bizovičar, Roza Piščanec, Ivan S. Copic, S. Planinc, Janez Vidic, Ivo Šubic. Menim, da so najboljše ilustracije Iva Subica, slabe pa so ilustracije Stefana Planinca.

Sklep: Številka, ki obeta.

KURIRČEK:

Prvih petdeset strani Kurirčka je pred nami. Na njih sta le dve pesmi (Vojan Arhar »Ko gremo v šolo, Neža Maurer »Jesen v naše mesto gre). Arharja poznamo po kratkih preprostih »blagoslavskih« šaljihvih pesmicah. Že v lanskih številkah je pričel z drugačno resno poezijo, ki pa ni bila kvaliteta. Prva letošnja pesmica je boljša, čeprav ni motiv nič izviren. Pesem N. Maurer govori o jeseni in spominja na impresionistične pesmi o naravi. Daljša pripovedna teksta pričneta Ivo Zorman (Ilegalci) in Sandi Sitar (Od palca do mezinca junaki). Po prvem odlomku seveda ne moremo soditi, čeprav kaže, da je Zormanov tekst po snovi podoben Suhodolčanovemu iz lanskega leta. Upajmo, da bo imel Zorman srečnejše pero pri pisanju o tabornikih kot lani Suhodolčan. Prehod od pisma k zgodbi je literarno vreden. Najbolj me je prevzela črtica Marice Škerjanec Erika. (Dve prijateljici; ena ima očeta v nemškem zaporu, oče druge pa je nemški oficir, zato se razideta). Črtica ima elemente tragičnega - krivda brez osebne krivde. O problemu krivde in nekrivde govori tudi črtica Mirka Petroviča Dva dneva enega leta, snov pa je sodobna. Umetniška izpoved je v obeh črticah primarna in vzgojnost ni vsiljiva. Sledi spominska črtica F. Filipiča Babica iz Bosne, ki šele z zadnjim stavkom dobi globlji smisel, in Karla Grabeljška Sanje, Slednji tekst človeka pretrese, žal pa je zgodba preveč skonstruirana.

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odgovodovanje delovnega razmerja pri osnovni šoli »Tone Cufar« Jesenice razpisuje prosto delovno mesto

UČITELJA ZA GLASBENI POUK - PRU all P

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. - Stanovanja ni.

RAZPIS

Svet Osnovne šole Brdo - Sentvid, p. Lukovica, občina Domžale - razpisuje prosto delovno mesto učitelja za razredni pouk. Delovno mesto je na centralni osnovni šoli na Brdu. Na razpologo je samsko stanovanje. Nastop službe takoj oziroma po dogovoru.

Pri CANKARJEVI

ZALOŽBI je

pravkar izšel

- PRIROČNIK

ZA PROSVETNE DELAVCE 1965/66

prepotraben spremljevalec slehernega učitelja, profesorja, vzgojitelja skozi vse leto.

Kdor ga še nima, naj ga takoj naroči pri Cankarjevi založbi v Ljubljani ali zahteva v najbližji knjigarni. Cena 1800 din.

Cankarjeva založba hkrati naproša vse, ki Priročnik že imajo, naj ji sprotne svoje pripombe o njem, opozorijo na morebitne pomanjkljivosti in da predlagajo izboljšave za prihodnje leto.

PUTNIK

vabi prosvetne delavce na

● 5-DNEVNO POTOVANJE NA DUNAJ IN V PRAGO V ČASU PRAZNIKOV OB DNEVU REPUBLIKE

Cena reklama 50.000 dinarjev
Poslužuje se tudi naših ostalih uslug.
Se priporočamo!

KOMPAS obveščča:

- ŠOLSKE EKSKURZIJE - Pripravili smo več programov za šolske ekskurzije po domovini - Gorenjska, Primorska, Notranjska, Dolenjska, Stajerska in v inozemstvo - Celovec - Gospa sveta - Vrbsko jezero ter Belopeška jezera - Trbiž - Videm - Gorica.

Pred praznikom Dan mrtvih obiščite grobove padlih junakov in spomenike zaslužnih mož. Sporočite nam Vaše želje, nudimo vam avtobusne prevoze po posebno znižanih cenah.

- Ob sobotah in nedeljah pripravljamo zanimiva dvodnevna potovanja v BUDIMPESTO. Po vaši želji obisk šol na 3-dnevnem potovanju.

Programne in informacije zahtevajte v naših poslovalnicah.

Obleka ALMA v vseh velikostih in dveh barvah - samo 3800 dinarjev

PRODAJNI SERVIS

Mladina hiša

LJUBLJANA - MARIBOR

(Nadaljevanje s 5. strani)
vemo za mišljenje dijakov o filmu in skušamo to mišljenje izpopolnjevati, zbujaati občutek za umetniško vrednost filmov itd. K umetnostni vzgoji pa bi morda sodila podrobnejša zgodovina filma, filmski jezik ipd. Komentiranje filmskega programa poteka lahko referativno, nasploh n. n. tudi, da v okviru pouka, lahko nudijo in razrednih ali mladinskih urah, kajti zanimanja za tako tematiko bo vedno dovolj. Kot prvi primerni učbenik za filmsko vzgojo lahko uporabimo knjigo Pibernika in Simenca z naslovom Filmski ABC (Kranj 1963). Poleg obravnave filma kot umetnosti nam služi film tudi kot pomembno učno sredstvo za ilustracijo naših predavanj. Ker imamo sedaj že precej diafilmov iz slovenske književnosti, so ti lahko koristen pripomoček zlasti za razrajanje kompleksa snovi. Omembe vredna je tudi občasna uporaba plošč - odlomkov iz slovenske in jugoslovanske književnosti. Možnosti za uveljavitev teh raznih vzgoj in načinov so seveda v posameznih krajih zelo različne. V krajih brez gledališča in s kinom bo še bolj v ospredju film kot kulturna dobrina, v večjih mestih bo imeja vsaj rahlo prednost gledališka vzgoja.

Končno še: kako bomo vključili sočasno kulturo (in politično življenje v okvir slovenščine? Slavist se mora odzivati v razredu na najnovejše dogodke v kulturi, literaturi, politiki. Dajmo sveže in razgibane naslove šolskih nalog, le-te naj bodo

Andrijan Lah

na letovanju. O tem problemu smo lahko že brali in ne bi kazalo pozabiti na to samo zaradi tega, ker je o tem pisal Pučnik v Perspektivah. Danes, ko se vsa družba odkrito sooča s problemi, pač ne kaže idealizirati. Pisma otrok so nad vse zanimiva in kažejo zrelo pismeno izražanje. (Irena Pagon Mama mi je pripovedovala).

Če je Javka za ugankarje res potrebna, naj bodo zahteye primerne stopnji otrok, ki jim je Kurirček namenjen. V križanki List pa so recimo taka vprašanja: okrajšava za elektrokardiogram, okrajšava za analitičen, monument, propeler, latinski predlog - nasprotno od kontra, znak za nikelj itd.

Številka ima svojo vrednost v prozi in ilustracijah Iva Subica, ki je ilustriral vse sestavke, razen enega. Tone Partijc

O. G. P. Cvetličarna LJUBLJANA

nudi vsakovrstno cvetje, izdeluje vence, moderne aranžmaje v svojih poslovalnicah:

- ORHIDEJA: Pasaža Nebotičnika
- CVETLICA: Titova 3
- CVET: Wolfova 10
- ROŽA: Nazorjeva
- MIRTA: Čopova
- ZVONČEK: Tromostovje
- CIKLAMA: Titova cesta v novi stavbi Slovenija ceste

V zbirki Kondor so izšle naslednje nove knjige in ponatisi:

- IZBRANE PESMI. Alojz Gradnik br. 200, cpl. 650 din
- NESMILEČNO ŽIVLJENJE. Ivan Potrč Novele
- STOTNIKOVA HČI. Aleksander S. Puškin br. 500, cpl. 800 din - Ponatis
- POEZIJE. Simon Gregorčič br. 450 din - Ponatis

V zbirki Sivi Kondor sta izšli knjigi:

- MAX HAVELAAR. Multatuli br. 950, cpl. 1600 din
- SEDMINA. Beno Zupančič br. 1100, cpl. 2000 din

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA, LJUBLJANA, TITOVA 3

Ščetkajte svoje zobe in dlesni pravilno in to že po zajtrku. po vsakem obroku in zadnjič pred spanjem. Pri tem uporabljajte GIBBS zobno kremo FLUOR-